EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 9.12.2021
COM(2021) 762 final

2021/0414 (COD)

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI

työolojen parantamisesta alustatyössä

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

{SEC(2021) 581 final} - {SWD(2021) 395 final} - {SWD(2021) 396 final} -
{SWD(2021) 397 final}

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

• Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet

Yksi unionin tavoitteista on edistää kansojensa hyvinvointia ja Euroopan kestävää kehitystä, jonka perustana on täystyöllisyyttä ja sosiaalista edistystä tavoitteleva erittäin kilpailukykyinen sosiaalinen markkinatalous[1]. Euroopan unionin perusoikeuskirjaan on kirjattu jokaisen työntekijän oikeus terveellisiin, turvallisiin ja ihmisarvoisiin työoloihin sekä työntekijöiden oikeus saada tietoja ja tulla kuulluiksi. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin mukaan ”työntekijöillä on työsuhteen tyypistä ja kestosta riippumatta oikeus oikeudenmukaiseen ja yhdenvertaiseen kohteluun työolojen, sosiaalisen suojelun saatavuuden ja koulutuksen osalta”[2].

Komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen toi esiin jo poliittisissa suuntaviivoissaan, että digitalisaation mukanaan tuomat nopeat muutokset vaikuttavat EU:n työmarkkinoihin. Hän ilmoitti ryhtyvänsä tarkastelemaan, miten alustatyöntekijöiden työoloja voitaisiin parantaa.[3] Ehdotetulla direktiivillä täytetään tämä lupaus ja tuetaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevan toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa. Portossa toukokuussa 2021 pidetyssä sosiaalialan huippukokouksessa jäsenvaltiot, työmarkkinaosapuolet ja kansalaisyhteiskunnan toimijat kiittivät toimintasuunnitelmaa siitä, että siinä käsitellään haasteita, joita digitalisaation aiheuttamista muutoksista on työmarkkinoilla koitunut.

Koronaviruspandemian vauhdittama digitalisaatio muokkaa EU:n taloutta ja työmarkkinoita. Työtä välittävistä digitaalisista alustoista[4] on tullut tärkeä osa tätä uudenlaista sosiaalista ja taloudellista toimintaympäristöä. Niiden koko kasvaa jatkuvasti, ja digitaalisen alustatalouden liikevaihdon arvioidaan kasvaneen viimeisen viiden vuoden aikana noin 500 prosenttia.[5] Tällä hetkellä työtä välittävien digitaalisten alustojen kautta tekee töitä yli 28 miljoonaa EU:ssa asuvaa henkilöä, ja vuonna 2025 määrän uskotaan kasvaneen jo 43 miljoonaan.[6] Työtä välittäviä digitaalisia alustoja toimii lukuisilla talouden aloilla. Eräät tarjoavat itse paikalla tuotettavia palveluja, kuten kyyti- ja toimituspalveluja tai siivous- ja hoivapalveluja. Toiset toimivat pelkästään verkossa ja tarjoavat esimerkiksi tietojen koodausta, käännöstyötä tai suunnittelupalveluita. Alustatyössä on paljon vaihtelua niin vaaditun osaamistason suhteen kuin sen, miten alustat organisoivat työtä ja paljonko ne käyttävät määräysvaltaa sen suorittamisessa.

Työtä välittävät digitaaliset alustat edistävät innovatiivisten palveluiden ja uudenlaisten liiketoimintamallien yleistymistä ja luovat monenlaisia mahdollisuuksia kuluttajille ja yrityksille. Alustoilla työvoiman kysyntä ja tarjonta voivat kohdata tehokkaasti, ja ne tarjoavat monille mahdollisuuden ansaita elantonsa tai saada lisätuloja, myös henkilöille, joilla on esteitä työmarkkinoille pääsyssä, kuten vammaiset henkilöt, nuoret, hoivavastuussa olevat,

---

1 Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 artikla.

2 Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin 5. periaate.

3 Poliittiset suuntaviivat seuraavalle Euroopan komissiolle 2019–2024 – ”Kunnianhimoisempi unioni: ohjelma Euroopalle”. Saatavilla verkossa.

4 Sellaisina kuin ne on määritelty tässä direktiiviehdotuksessa.

5 De Groen W., Kilhoffer Z., Westhoff L., Postica D. ja Shamsfakhr F. (2021). Digital Labour Platforms in the EU: Mapping and Business Models. Saatavilla verkossa.

6 PPMI (2021). Study to support the impact assessment of an EU initiative on improving working conditions in platform work. Saatavilla verkossa.

maahanmuuttajat tai rodulliseen tai etniseen vähemmistöön kuuluvat henkilöt. Alustatyö antaa mahdollisuuksia kerätä asiakaskuntaa tai laajentaa sitä, toisinaan jopa yli maiden rajojen. Alustatyön kautta yritykset tavoittavat kuluttajia entistä laajemmin, saavat mahdollisuuksia monipuolistaa tulonlähteitään ja kehittää uusia liiketoiminta-alueita, mikä auttaa niitä kasvamaan. Kuluttajille tämä tarkoittaa muutoin vaikeasti hankittavien tuotteiden ja palveluiden saatavuuden paranemista sekä palveluvalikoiman monipuolistumista. Uudenlaisia työn organisoinnin muotoja käyttöönottaessaan työtä välittävät digitaaliset alustat kuitenkin myös kyseenalaistavat työlainsäädäntöön ja sosiaaliturvaan liittyviä nykyisiä oikeuksia ja velvoitteita.

On arvioitu, että yhdeksän kymmenestä EU:ssa toimivasta alustasta luokittelee alustan kautta työskentelevät henkilöt itsenäisiksi ammatinharjoittajiksi.[7] Useimmat näistä henkilöistä ovat työssään aidosti itsenäisiä ja hyödyntävät alustatyötä yritystoimintansa kehittämisen välineenä.[8] Tällaisella aidosti itsenäisellä ammatinharjoittamisella on myönteisiä vaikutuksia työpaikkojen syntymiseen, yritystoiminnan kehittymiseen, innovointiin, palvelujen saatavuuteen ja digitalisaatioon koko EU:ssa.

On kuitenkin myös heitä, jotka kokevat olevansa alisteisessa asemassa työtä välittävään digitaaliseen alustaan nähden, joka käyttää heihin eriasteista määräysvaltaa esimerkiksi palkkatason tai työolojen osalta. Erään arvion mukaan jopa 5,5 miljoonan työtä välittävien digitaalisten alustojen kautta työskentelevän henkilön ammattiasema on saatettu määrittää virheellisesti.[9] Näiden henkilöiden todennäköisyys kärsiä heikoista työoloista ja riittämättömästä sosiaaliturvan saatavuudesta on erityisen suuri.[10] Ammattiaseman virheellisen luokittelun vuoksi heiltä evätään oikeudet, joista he pääsisivät osallisiksi, jos heidät olisi luokiteltu työntekijöiksi. Näitä ovat esimerkiksi oikeus vähimmäispalkkaan, asiallisiin työaikoihin, työterveyshuoltoon ja työturvallisuuden suojeluun, sukupuolten väliseen palkkatasa-arvoon, palkallisiin lomiin sekä sosiaaliturvaan, kuten työtapaturmavakuutukseen, työttömyys- ja sairausetuuksiin sekä vanhuuseläkkeen kerryttämiseen.

Työtä välittävillä digitaalisilla alustoilla työn kysyntä ja tarjonta kohtaavat automatisoitujen järjestelmien avulla. Digitaaliset alustat käyttävät näitä järjestelmiä eri tavoin esimerkiksi työtehtävien jakamiseen sekä alustojen kautta työskentelevien henkilöiden arviointiin ja heitä koskevien päätösten tekemiseen. Näistä käytännöistä käytetään usein nimitystä "algoritmijohtaminen". Algoritmijohtamisen käyttötapojen määrä kasvaa jatkuvasti muuallakin työmarkkinoilla, mutta työtä välittävien digitaalisten alustojen liiketoimintamallissa algoritmijohtaminen on olennaisessa osassa. Sillä saadaan kysyntä ja tarjonta kohtaamaan tehokkaasti, mutta sillä on myös merkittävä vaikutus alustatyön työoloihin. Algoritmijohtamisella hämärretään myös alisteisen aseman olemassaoloa ja määräysvaltaa, jota työtä välittävä digitaalinen alusta käyttää työtä tekeviin henkilöihin. Algoritmijohtamisen mahdolliset sukupuolittuneet käytännöt ja syrjintä saattavat myös pahentaa sukupuolten epätasa-arvoa. On ensiarvoisen tärkeää ymmärtää, miten algoritmit voivat vaikuttaa jopa ratkaisevalla tavalla tiettyihin päätöksiin (jotka koskevat esimerkiksi mahdollisuutta saada bonuksia tai uusia toimeksiantoja, seuraamusten määräämistä tai käyttäjätilien rajoittamista tai tilapäistä sulkemista), sillä niillä voi olla suuri merkitys työtä välittävien digitaalisten alustojen kautta työskentelevien henkilöiden tuloihin ja työoloihin.

---

7 De Groen W. ym. (2021).

8 PPMI (2021).

9 Ks. edellinen alaviite.

10 Katso tähän ehdotukseen liittyvän vaikutustenarvioinnin kohta 2.1. SWD(2021) 396 final.

Tällä hetkellä automatisoitujen seuranta- ja päätöksentekojärjestelmien läpinäkyvyys on kuitenkin riittämätöntä, eikä ihmisillä ole tosiasiallista mahdollisuutta turvautua oikeussuojakeinoihin, kun he joutuvat tällaisilla järjestelmillä tai niiden tukemana tehtyjen päätösten kohteeksi. Algoritmijohtaminen on suhteellisen uusi ja EU:n tietosuojasääntöjä lukuun ottamatta suurelta osin sääntelemätön alustatalouden ilmiö, joka tuottaa haasteita työtä välittävien digitaalisten alustojen kautta työtä tekeville työntekijöille ja itsenäisille ammatinharjoittajille.

Sääntöjen valvonnan vaikeuden sekä jäljitettävyyden ja läpinäkyvyyden puutteen, myös rajat ylittävissä tilanteissa, uskotaan joissakin tapauksissa entisestään pahentavan huonoja työoloja tai sosiaaliturvan puutteellista saatavuutta. Kansallisilla viranomaisilla on toisinaan vaikeuksia saada riittävästi tietoja työtä välittävistä digitaalisista alustoista ja niiden kautta työskentelevistä henkilöistä, esimerkiksi säännöllisesti alustatyötä tekevien henkilöiden lukumäärästä ja sopimus- tai ammattiasemasta tai alustojen käyttöehdoista. Jäljitettävyysongelmalla on merkitystä etenkin silloin, kun alustat toimivat rajojen yli, jolloin ei ole selvää, kuka alustatyötä tekee ja missä. Tämä puolestaan tekee nykyisten, esimerkiksi sosiaaliturvamaksuja koskevien velvoitteiden täytäntöönpanosta kansallisille viranomaisille hankalaa.

Ehdotetun direktiivin yleisenä tavoitteena on parantaa alustojen kautta työskentelevien henkilöiden työoloja ja sosiaalisia oikeuksia, myös EU:ssa toimivien työtä välittävien digitaalisten alustojen kestävän kasvun edellytyksiä tukevalla tavalla.

Erityistavoitteet, joiden välityksellä yleistavoitteeseen pyritään, ovat seuraavat:

(1) varmistetaan, että alustojen kautta työskentelevien henkilöiden ammattiasema on oikein määritetty sen perusteella, mikä on heidän tosiasiallinen suhteensa työtä välittävään digitaaliseen alustaan, ja että he saavat nauttia heihin sovellettavista työntekijöiden oikeuksista ja sosiaaliturvaoikeuksista;

(2) taataan läpinäkyvyys, oikeudenmukaisuus ja vastuuvelvollisuus alustatyössä käytettävässä algoritmijohtamisessa; sekä

(3) lisätään alustatyön läpinäkyvyyttä ja jäljitettävyyttä ja tietoisuutta alustatyön kehityksestä sekä parannetaan sovellettavien sääntöjen täytäntöönpanoa jokaisen alustojen kautta työskentelevän, myös rajojen yli toimivan, henkilön osalta.

Ensimmäiseen erityistavoitteeseen päästään luomalla kattavat puitteet, jolla puututaan ammattiaseman virheelliseen luokitteluun alustatyössä. Näihin puitteisiin kuuluvat asianmukaiset menettelyt, joilla varmistetaan alustatyötä tekevien henkilöiden ammattiaseman määrittäminen oikein tosiseikkojen ensisijaisuuden periaatteen mukaisesti, sekä työsuhteen olemassaoloa koskeva kumottavissa oleva olettama (johon sisältyy todistustaakan kääntäminen) työtä välittävien digitaalisten alustojen kautta työskentelevien henkilöiden osalta silloin, kun alusta käyttää määräysvaltaa työn tekemisen tiettyihin osatekijöihin. Tätä oikeudellista olettamaa sovellettaisiin kaikkiin oikeudellisiin ja hallinnollisiin menettelyihin, myös silloin, kun ne ovat työvoimaa ja sosiaaliturvaa koskevien sääntöjen täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten käynnistämiä, ja se voidaan kumota osoittamalla, että kansallisten määritelmien mukaista työsuhdetta ei ole olemassa. Näiden puitteiden uskotaan hyödyttävän sekä näennäisesti että aidosti itsenäisiä ammatinharjoittajia, jotka työskentelevät työtä välittävien digitaalisten alustojen kautta. Henkilöt, joiden ammattiasema on määritetty oikein ja jotka sen vuoksi tunnustetaan työntekijöiksi, pääsevät hyötymään entistä paremmista työoloista – kuten työsuojelusta, työsuhdeturvasta, lakisääteisistä tai kollektiivisesti neuvotelluista vähimmäispalkoista sekä koulutusmahdollisuuksista – ja pääsevät kansallisten

säännösten mukaisen sosiaaliturvan piiriin. Sen sijaan alustojen kautta työskentelevät aidosti itsenäiset ammatinharjoittajat saavat epäsuorasti enemmän itsemääräämisoikeutta ja itsenäisyyttä, kun työtä välittävät digitaaliset alustat mukauttavat käytäntöjään välttääkseen ammattiaseman uudelleenluokittelun riskin. Työtä välittävät digitaaliset alustat hyötyvät itsekin oikeusvarmuuden paranemisesta myös tuomioistuimissa nostettujen kanteiden osalta. Työtä välittävien digitaalisten alustojen kanssa samalla toimialalla kilpailevat muut yritykset hyötyvät tasapuolisista toimintaedellytyksistä sosiaaliturvamaksuista aiheutuvien kustannusten osalta. Jäsenvaltiot saavat lisätuloja veroista ja sosiaaliturvamaksuista.

Toinen erityistavoite eli läpinäkyvyyden, oikeudenmukaisuuden ja vastuuvelvollisuuden takaaminen algoritmijohtamisessa pyritään saavuttamaan direktiivillä ottamalla käyttöön alustatyötä tekevien henkilöiden uusia aineellisia oikeuksia. Näihin sisältyvät oikeus läpinäkyvyyteen automatisoitujen seuranta- ja päätöksentekojärjestelmien käytössä ja toimintatavoissa, millä täsmennetään ja täydennetään nykyisiä henkilötietojen suojaan liittyviä oikeuksia. Ehdotetulla direktiivillä pyritään myös varmistamaan, että näiden automatisoitujen järjestelmien työoloihin kohdistuvien vaikutusten seuranta on ihmisen suorittamaa, millä turvataan työntekijöiden perusoikeuksien sekä työterveyden ja -turvallisuuden toteutuminen. Automatisoiduilla järjestelmillä tai niiden tukemana tehtyjen merkittävien päätösten oikeudenmukaisuuden ja vastuuvelvollisuuden varmistamiseksi ehdotetussa direktiivissä säädetään myös asianmukaisten kanavien perustamisesta näistä päätöksistä keskustelemista ja niiden tarkistamista koskevien pyyntöjen esittämistä varten. Näitä säännöksiä sovelletaan eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta kaikkiin alustojen kautta työskenteleviin henkilöihin, myös aidosti itsenäisiin ammatinharjoittajiin. Työntekijöiden osalta ehdotetulla direktiivillä pyritään myös edistämään algoritmijohtamista koskevaa työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua, sillä siinä otetaan käyttöön kollektiivisia oikeuksia saada tietoja ja tulla kuulluksi, kun automatisoitujen seuranta- ja päätöksentekojärjestelmien käytössä tapahtuu merkittäviä muutoksia. Näin ollen algoritmijohtamisen käytäntöjen läpinäkyvyys ja ymmärrettävyys kohenevat kaikkien alustojen kautta työskentelevien henkilöiden ja heidän edustajiensa kannalta, ja heillä on myös entistä toimivammat mahdollisuudet hakea muutosta automatisoituihin päätöksiin, mikä parantaa työoloja. Nämä oikeudet perustuvat yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädettyihin olemassa oleviin suojakeinoihin, jotka koskevat automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien tekemää henkilötietojen käsittelyä, sekä tekoälysäädöstä koskevassa ehdotuksessa tekoälyjärjestelmien tarjoajille ja käyttäjille esitettyihin velvoitteisiin, jotka liittyvät tiettyjen tekoälyjärjestelmien läpinäkyvyyteen ja ihmisen suorittamaan seurantaan (aiheesta tarkemmin jäljempänä).

Lopuksi ehdotetaan konkreettisia toimenpiteitä kolmannen, alustatyön läpinäkyvyyden ja jäljitettävyyden lisäämistä koskevan tavoitteen saavuttamiseksi ja toimivaltaisten viranomaisten tukemiseksi työoloja ja sosiaaliturvaa koskevien nykyisten oikeuksien ja velvoitteiden täytäntöönpanossa. Tähän sisältyvät entistä selkeämmät säännöt, jotka koskevat työnantajina toimivien työtä välittävien digitaalisten alustojen velvoitetta ilmoittaa alustatyö työn suorittamisjäsenvaltion viranomaisille. Ehdotetulla direktiivillä parannetaan myös työvoima- ja sosiaaliturvaviranomaisten käsitystä siitä, millaisia työtä välittäviä digitaalisia alustoja niiden jäsenvaltiossa toimii, antamalla näille viranomaisille mahdollisuus saada tarvittavat perustiedot työtä välittävien digitaalisten alustojen kautta työskentelevien henkilöiden lukumäärästä, ammattiasemasta ja vakiosopimusehdoista. Näillä toimenpiteillä autetaan kyseisiä viranomaisia huolehtimaan työntekijöiden oikeuksien noudattamisesta ja sosiaaliturvamaksujen keräämisestä ja parantamaan tällä tavoin alustatyötä tekevien henkilöiden työoloja.

- **Yhdenmukaisuus muiden alaa koskevien politiikkojen säännösten kanssa**

Jotta voitaisiin estää työntekijöiden vahingoksi koituva kilpailu siitä, kuka tinkii eniten työsuhdekäytännöistä ja sosiaalinormeista, EU on vahvistanut työntekijöiden oikeuksia koskevan vähimmäistason, jota sovelletaan työntekijöihin kaikissa jäsenvaltioissa. EU:n sosiaali- ja työvoimalainsäädännössä vähimmäisvaatimukset asetetaan eräiden keskeisten välineiden avulla.

Niiden tarjoaman suojan piiriin kuuluvat ainoastaan työntekijät, jotka kuuluvat tällaisten säädösten henkilölliseen soveltamisalaan.[11] Itsenäiset ammatinharjoittajat, mukaan lukien alustojen kautta työskentelevät henkilöt, eivät kuulu tähän soveltamisalaan eivätkä tyypillisesti pääse osalliseksi näistä oikeuksista, jolloin työntekijän asema on portti EU:n sosiaali- ja työvoimalainsäädännön piiriin. (Ainoana poikkeuksena tähän ovat ne yhdenvertaista kohtelua koskevat direktiivit[12], joissa käsitellään myös mahdollisuutta itsenäiseen ammatinharjoittamiseen, koska niiden oikeusperustat ovat laajemmat.)

Alustojen kautta työskentelevien työntekijöiden kannalta asiaan liittyviä oikeudellisia säädöksiä ovat muun muassa seuraavat:

– **Avoimista ja ennakoitavista työoloista annetussa direktiivissä**[13] säädetään toimenpiteistä, joilla turvataan epätyypillisissä työsuhteissa työskentelevien henkilöiden työolot. Direktiiviin sisältyy sääntöjä avoimuudesta, tiedonsaantioikeudesta, koeajoista, sivutyöstä, työn vähimmäisennakoitavuudesta ja työsopimuksista, joiden mukaan henkilö kutsutaan työhön tarvittaessa. Tällaiset vähimmäisnormit ovat erityisen tärkeitä alustojen kautta työskenteleville henkilöille työn epätyypillisen organisoinnin ja epätyypillisten työn teettämismallien vuoksi. Vaikka direktiivillä varmistetaan työn perusehtojen läpinäkyvyys, työnantajien tiedonantovelvollisuus ei kata algoritmien hyödyntämistä työpaikalla tai sitä, miten niiden käyttö vaikuttaa yksittäisiin työntekijöihin.

– **Vanhempien ja omaistaan hoitavien työ- ja yksityiselämän tasapainottamisesta annetussa direktiivissä**[14] säädetään vähimmäisvaatimuksista, jotka koskevat vanhempain-, isyys- ja omaishoitovapaita sekä vanhempien ja omaistaan hoitavien joustavia työjärjestelyitä. Sillä täydennetään **raskaana olevien ja äskettäin synnyttäneiden tai imettävien työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamista koskevaa direktiiviä**[15], jossa säädetään muun muassa äitiysloman vähimmäiskestosta sekä muista toimenpiteistä.

– **Työaikadirektiivissä**[16] säädetään työajan järjestämistä koskevista vähimmäisvaatimuksista ja määritellään esimerkiksi työajan ja lepoajan käsitteet. Euroopan unionin tuomioistuin on perinteisesti tulkinnut "työajan" käsitettä siten, että se edellyttää työntekijän fyysistä läsnäoloa työantajan osoittamassa paikassa, mutta viimeaikaisissa asioissa tuomioistuin on laajentanut käsitteen merkitystä etenkin silloin, kun käytössä on varallaoloaikaan perustuva järjestelmä, jonka

---

11 Eräissä säädöksissä henkilöllinen soveltamisala määritetään viittaamalla "työntekijän" kansallisiin määritelmiin, kun taas toisissa tällaista viittausta ei ole. Euroopan unionin tuomioistuin on kerryttänyt kattavasti oikeuskäytäntöä, joissa näiden välineiden henkilöllinen soveltamisala määritetään.

12 Direktiivit 2000/43, 2000/78, 2006/54 ja 2010/41.

13 Direktiivi (EU) 2019/1152. Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöään 1. elokuuta 2022 mennessä.

14 Direktiivi (EU) 2019/1158.

15 Direktiivi 92/85/ETY.

16 Direktiivi 2003/88/EY.

mukaan työntekijän ei tarvitse olla läsnä työpaikalla, mutta hänen on oltava käytettävissä työhön työnantajan kutsusta. Tuomioistuin selvensi vuonna 2018, että varallaoloaikaa, jonka aikana rajoitetaan huomattavasti työntekijän mahdollisuuksia harjoittaa muita toimintoja, on pidettävä työaikana.[17]

– **Vuokratyöstä annetussa direktiivissä**[18] määritetään vuokratyöntekijöiden työehtoihin sovellettavat yleiset puitteet. Siinä vahvistetaan periaate, jonka mukaan vuokratyöntekijöitä käyttävän yrityksen on kohdeltava keskeisten työehtojen osalta vuokratyöntekijöitä samalla tavalla kuin itse palkkaamiaan työntekijöitä. Alustatyön sopimussuhteet ovat tyypillisesti kolmitahoisia, minkä vuoksi direktiivillä saattaa olla merkitystä myös alustatyössä. Riippuen siitä, millainen työtä välittävän digitaalisen alustan liiketoimintamalli on ja ovatko sen asiakkaat yksityisiä kuluttajia vai yrityksiä, se saattaa täyttää työntekijöitä käyttäjäyritykselle välittävän työvoiman vuokrausyrityksen tunnusmerkit. Joissakin tapauksissa alusta voidaan katsoa käyttäjäyritykseksi, joka käyttää työvoiman vuokrausyrityksen sille osoittamien työntekijöiden palveluja.

– **Työntekijöiden terveyttä ja turvallisuutta koskevassa puitedirektiivissä**[19] vahvistetaan keskeiset periaatteet turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä. Direktiivillä taataan työterveyttä ja -turvallisuutta koskevat vähimmäisvaatimukset koko Euroopassa. Puitedirektiiviin liittyy muita direktiivejä, joissa keskitytään työturvallisuuteen ja -terveyteen liittyviin erityisnäkökohtiin.

– **Työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemistaan koskevista yleisistä puitteista annetulla direktiivillä**[20] on keskeinen merkitys työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun edistämisessä, sillä siinä vahvistetaan työntekijöiden yrityksen tason edustajille tiedottamista ja heidän kuulemistaan koskevat vähimmäisperiaatteet, määritelmät ja järjestelyt kussakin jäsenvaltiossa.

– Kun ehdotus **direktiiviksi riittävistä vähimmäispalkoista**[21] hyväksytään, sillä luodaan puitteet, joilla parannetaan vähimmäispalkkojen riittävyyttä sekä työntekijöiden mahdollisuutta päästä vähimmäispalkkasuojan piiriin.

– Kun ehdotus **palkkauksen läpinäkyvyyttä koskevaksi direktiiviksi**[22] hyväksytään, sillä lujitetaan miesten ja naisten samapalkkaisuuden periaatteen soveltamista.

Lisäksi **kansallisten sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista** koskevia asetuksia[23] sovelletaan sekä palkattuihin työntekijöihin että itsenäisiin ammatinharjoittajiin, jotka työskentelevät alustojen kautta rajat ylittävissä tilanteissa.

Neuvoston suosituksessa sosiaalisen suojelun saatavuudesta työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien kannalta[24] suositellaan, että jäsenvaltiot varmistavat sekä

---

17 Unionin tuomioistuimen tuomio 21.2.2018, Ville de Nivelles v. Rudy Matzak, C-518/15, ECLI: EU:C:2018:82; vahvistettu ja tarkennettu unionin tuomioistuimen tuomioissa 9.3.2021, RJ v. Stadt Offenbach am Main, C-580/19, ECLI:EU:C:2021:183, ja 9.3.2021, D.J. v. Radiotelevizija Slovenija, C-344/19, ECLI:EU:C:2021:182.

18 Direktiivi 2008/104/EY.

19 Direktiivi 89/391/ETY.

20 Direktiivi 2002/14/EY.

21 COM(2020) 682 final.

22 COM(2021) 93 final.

23 Toukokuun 29. päivänä 2004 annettu asetus (EY) N:o 883/2004 ja sen täytäntöönpanoasetus (EY) N:o 987/2009.

24 Neuvoston suositus, annettu 8 päivänä marraskuuta 2019 (2019/C 387/01).

työntekijöiden että itsenäisten ammatinharjoittajien tosiasiallisen mahdollisuuden päästä riittävän sosiaalisen suojelun piiriin. Suositus koskee työttömyys-, sairaus- ja terveydenhuoltoetuuksia, äitiys- ja isyysetuuksia, työkyvyttömyys-, vanhuus- ja leskenetuuksia sekä työtapaturmiin ja ammattitauteihin liittyviä etuuksia.

- **Yhdenmukaisuus unionin muiden politiikkojen kanssa**

EU:n nykyiset ja ehdotetut, sisämarkkinoita ja tietosuojaa koskevat oikeudelliset välineet ovat merkityksellisiä työtä välittävien digitaalisten alustojen toiminnalle ja niiden kautta työskenteleville henkilöille. Kaikkia havaittuja alustatyön haasteita ei kuitenkaan käsitellä riittävästi näissä välineissä. Niissä käsitellään algoritmijohtamista tietyiltä osin, mutta ei erityisesti työntekijöiden näkökulmaa, työmarkkinoiden erityispiirteitä tai työntekijöiden kollektiivisia oikeuksia.

Asiaan liittyviä EU:n sisämarkkinoita ja tietosuojaa koskevia oikeudellisia välineitä ovat muun muassa seuraavassa luetellut säädökset.

– Oikeudenmukaisuuden ja avoimuuden edistämisestä verkossa toimivien välityspalvelujen yrityskäyttäjiä varten annetussa asetuksessa (”**verkossa toimivien välityspalvelujen yrityskäyttäjiä koskeva asetus**”[25]) pyritään varmistamaan, että verkossa toimivien alustojen välityspalvelujen yrityskäyttäjiä, jotka ovat itsenäisiä ammatinharjoittajia, kohdellaan avoimesti ja oikeudenmukaisesti ja että heillä on riitatapauksissa mahdollisuus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin. Alustatyön kannalta merkityksellisissä asetuksen säännöksissä keskitytään muun muassa yrityskäyttäjien sopimusehtojen läpinäkyvyyteen, menettelyllisiin suojakeinoihin, jos käyttäjätilejä rajoitetaan tai ne suljetaan tilapäisesti tai pysyvästi, avoimuuteen järjestyksen määrittämisessä sekä valitustenkäsittelyjärjestelmiin. Näillä seikoilla on yhteys myös algoritmijohtamiseen. Sen sijaan asetuksen piiriin eivät kuulu monet muut keskeiset näkökohdat, kuten automatisoitujen seuranta- ja päätöksentekojärjestelmien läpinäkyvyys (muuten kuin järjestyksen määrittämisessä), näiden järjestelmien ihmisen suorittama seuranta sekä työoloihin vaikuttavien merkittävien päätösten arviointia koskevat erityisoikeudet. Asetusta ei sovelleta työsuhteessa oleviin henkilöihin tai sellaisiin työtä välittäviin digitaalisiin alustoihin, joiden ei kokonaisarvioinnin perusteella katsota tarjoavan ”tietoyhteiskunnan palveluja”, vaan esimerkiksi kuljetuspalveluja.

– **Yleisessä tietosuoja-asetuksessa** (GDPR-asetus)[26] vahvistetaan luonnollisten henkilöiden suojelua henkilötietojen käsittelyssä koskevat säännöt. GDPR-asetuksella annetaan alustojen kautta työskenteleville henkilöille erilaisia omiin henkilötietoihin liittyviä oikeuksia heidän ammattiasemastaan riippumatta. Näitä oikeuksia ovat etenkin rekisteröidyn oikeus olla joutumatta (tietyin poikkeuksin) sellaisen päätöksen kohteeksi, joka perustuu pelkästään automaattiseen käsittelyyn ja jolla on häntä koskevia oikeusvaikutuksia tai joka vaikuttaa häneen vastaavalla tavalla merkittävästi, sekä oikeus automatisoidun päätöksenteon läpinäkyvyyteen. Jos automaattinen käsittely on poikkeusten nojalla sallittua, rekisterinpitäjän on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien sekä oikeutettujen etujen suojaamiseksi. Tämä tarkoittaa vähintään oikeutta vaatia, että

25 Asetus (EU) 2019/1150.
26 Asetus (EU) 2016/679.

tiedot käsittelee rekisterinpitäjän puolesta luonnollinen henkilö, sekä oikeutta esittää kantansa ja riitauttaa päätös. Vaikka nämä oikeudet ovat erityisen merkityksellisiä alustojen kautta työskenteleville, algoritmijohtamisen kohteena oleville henkilöille, viimeaikaiset oikeustapaukset ovat nostaneet esille rajoituksia ja vaikeuksia, joita työntekijöillä ja etenkin alustatyötä tekevillä henkilöillä on, kun he yrittävät pitää kiinni tietosuojaa koskevista oikeuksistaan algoritmijohtamisen yhteydessä.[27] Tämä koskee etenkin vaikeutta erottaa, milloin algoritmeihin perustuvat päätökset vaikuttavat työntekijöihin riittävän "merkittävästi". Vaikka yleisessä tietosuoja-asetuksessa myönnetään yksilöllisiä oikeuksia päätösten kohteeksi joutuneille henkilöille, siinä ei oteta kantaa työlainsäädäntöön olennaisesti kuuluviin kollektiivisiin näkökohtiin, jotka liittyvät esimerkiksi työntekijöiden edustajien rooliin, työntekijöiden tiedonsaantiin ja kuulemiseen sekä työsuojeluviranomaisten rooliin työntekijöiden oikeuksien täytäntöönpanon valvonnassa. Lainsäätäjä on sen vuoksi säätänyt mahdollisuudesta antaa tarkempia sääntöjä, joilla varmistetaan työntekijöiden henkilötietojen suoja työsuhteen ja myös työn organisoinnin yhteydessä (GDPR-asetuksen 88 artikla).

– Kun ehdotettu **tekoälysäädös**[28] hyväksytään, sillä puututaan tiettyjen tekoälyjärjestelmien käyttöön liittyviin riskeihin. Ehdotetulla tekoälysäädöksellä pyritään varmistamaan, että markkinoille saatetut, EU:ssa käytettävät tekoälyjärjestelmät ovat turvallisia eikä niillä rikota perusoikeuksia, kuten yhdenvertaisen kohtelun periaatetta. Siinä käsitellään ongelmia, jotka liittyvät tekoälyjärjestelmien kehittämiseen, käyttöönottoon, hyödyntämiseen ja viranomaisvalvontaan, sekä järjestelmiin sisältyviä haasteita, kuten vinoutumia (esimerkiksi sukupuolittuneita käytäntöjä) ja vastuuvelvollisuuden puutetta. Keinoina ovat esimerkiksi korkealaatuisia tietoaineistoja koskevat vaatimukset, joilla puututaan osaltaan syrjintäriskiin. Ehdotetussa tekoälyasetuksessa luetellaan työllistämisessä, henkilöstöhallinnossa ja itsenäisen ammatinharjoittamisen mahdollistamisessa käytettyjä tekoälyjärjestelmiä, joiden katsotaan olevan suuririskisiä. Siinä esitetään pakollisia vaatimuksia, jotka suuririskisten tekoälyjärjestelmien on täytettävä, sekä tällaisten järjestelmien tarjoajille ja käyttäjille asetettavia velvoitteita. Ehdotetussa tekoälysäädöksessä vahvistetaan erityisiä vaatimuksia eräiden tekoälyjärjestelmien läpinäkyvyydelle, ja sillä aiotaan varmistaa, että työtä välittävillä digitaalisilla alustoilla on suuririskisten tekoälyjärjestelmien käyttäjinä pääsy tietoihin, joita ne tarvitsevat voidakseen käyttää järjestelmää lainmukaisesti ja vastuullisesti. Jos työtä välittävät digitaaliset alustat ovat suuririskisten tekoälyjärjestelmien tarjoajia, niiden on testattava ja dokumentoitava järjestelmänsä asianmukaisesti. Lisäksi tekoälysäädöstä koskevassa ehdotuksessa asetetaan tekoälyjärjestelmien tarjoajille vaatimuksia, jotka koskevat ihmisen suorittaman seurannan mahdollistamista ja asiaa koskevien ohjeiden antamista. Tekoälysäädöksellä pyritään suuririskisten tekoälyjärjestelmien läpinäkyvyyden ja jäljitettävyyden varmistamisen avulla helpottamaan perusoikeuksien suojelua koskevien nykyisten sääntöjen täytäntöönpanoa aina, kun tällaisia tekoälyjärjestelmiä käytetään. Siinä ei kuitenkaan oteta huomioon työoloja koskevien sääntöjen monimuotoisuutta eri jäsenvaltioissa ja toimialoilla. Siinä ei myöskään ole säännöksiä suojakeinoista, jotka koskevat työntekijöiden ja muiden

---

27 ECE, Jurisprudence of national courts in Europe on algorithmic management at the workplace (ei vielä julkaistu).

28 COM(2021) 206 final.

sellaisten henkilöiden työolojen kunnioittamista, joihin tekoälyjärjestelmien käyttö suoraan vaikuttaa.

2. OIKEUSPERUSTA, TOISSIJAISUUSPERIAATE JA SUHTEELLISUUSPERIAATE

- **Oikeusperusta**

Direktiiviehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimuksen) 153 artiklan 1 kohdan b alakohtaan, jossa unionille annetaan valtuudet tukea ja täydentää jäsenvaltioiden toimintaa työehtojen parantamiseksi. Tällä alalla Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat SEUT-sopimuksen 153 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla antaa tavallista lainsäätämisjärjestystä noudattaen direktiivejä vähimmäisvaatimuksista, jotka pannaan täytäntöön asteittain, ottaen huomioon kunkin jäsenvaltion edellytykset ja kussakin jäsenvaltiossa voimassa oleva tekninen sääntely. Näissä direktiiveissä on vältettävä säätämästä sellaisia hallinnollisia, taloudellisia tai oikeudellisia rasitteita, jotka vaikeuttaisivat pienten ja keskisuurten yritysten perustamista taikka niiden kehittämistä.

Tämän oikeusperustan nojalla unioni voi asettaa vähimmäisvaatimuksia sellaisten alustatyötä tekevien henkilöiden työoloille, jotka ovat työsuhteessa ja jotka näin ollen luokitellaan työntekijöiksi. Unionin tuomioistuin on katsonut, ettei se, että kansallisen oikeuden mukaan kyseessä on 'itsenäinen palvelujen tarjoaja', estä sitä, että henkilön on katsottava olevan unionin oikeudessa tarkoitettu 'työntekijä', jos hänen itsenäisyytensä on vain fiktiivistä ja peittää todellisen työsuhteen.[29] Näennäisesti itsenäiset ammatinharjoittajat kuuluvat siis SEUT-sopimuksen 153 artiklaan perustuvan EU:n työlainsäädännön piiriin.

Ehdotettu direktiivi perustuu myös SEUT-sopimuksen 16 artiklan 2 kohtaan siltä osin kuin siinä käsitellään alustatyötä tekevien henkilöiden tilannetta suhteessa heidän automatisoiduilla seuranta- ja päätöksentekojärjestelmillä käsiteltävien henkilötietojensa suojaan. Tässä artiklassa annetaan Euroopan parlamentille ja neuvostolle valtuudet antaa säännöt, jotka koskevat luonnollisten henkilöiden suojaa henkilötietojen käsittelyssä.

- **Toissijaisuusperiaate (jaetun toimivallan osalta)**

Joustavuus ja liiketoimintamallien jatkuva mukauttaminen ovat keskeisiä ominaisuuksia alustataloudessa, jonka ensisijaisia tuotantovälineitä ovat data, algoritmit ja pilvipalvelut. Työtä välittävät digitaaliset alustat eivät ole sidoksissa kiinteään omaisuuteen tai toimitiloihin, minkä vuoksi ne voivat liikkua ja toimia helposti rajojen yli ja aloittaa toiminnan nopeasti. Toisinaan ne lopettavat toimintansa tietyillä markkinoilla liiketoimintaan tai sääntelyyn liittyvistä syistä ja ryhtyvät sen sijaan toimimaan toisessa maassa, jossa sääntely on löyhempää.

Vaikka jäsenvaltioilla on yhteiset sisämarkkinat, ne ovat omaksuneet erilaisia lähestymistapoja siihen, onko alustatyötä säänneltävä ja mihin suuntaan. Jäsenvaltioissa on tehty yli 100 tuomioistuimen päätöstä ja 15 hallinnollista päätöstä, joissa aiheena on ollut alustojen kautta työskentelevien henkilöiden ammattiasema. Vaikka tulokset ovat vaihdelleet, suurimmassa osassa kantana on ollut, että alustan kautta työskentelevät henkilöt on luokiteltava uudelleen työntekijöiksi.[30] Tämä aiheuttaa oikeudellista epävarmuutta sekä työtä

---

29 Euroopan unionin tuomioistuin, asiat C-256/01, Allonby, ja C-413/13, FNV Kunsten Informatie en Media.

30 ECE, Case Law on the Classification of Platform Workers: Cross-European Comparative Analysis and Tentative Conclusions (2021). Saatavilla verkossa.

välittäville digitaalisille alustoille että niiden kautta työskenteleville henkilöille, mutta sen lisäksi oikeustapausten suuri määrä antaa ymmärtää, että tasapuolisten toimintaedellytysten säilyttäminen niin jäsenvaltioiden välillä kuin työtä välittävien digitaalisten alustojen ja muiden yritysten kesken on vaikeaa, ja sama koskee työelämän perusnormeihin ja työoloihin kohdistuvan tinkimispaineen välttämistä. Tietyt työtä välittävät digitaaliset alustat saattavat harjoittaa sopimattomia kaupallisia menettelyjä toisiin yrityksiin nähden esimerkiksi siten, etteivät ne noudata samoja sääntöjä tai toimi samoin ehdoin. Sen vuoksi tarvitaan EU:n toimia varmistamaan, että erittäin liikkuva ja nopeasti kehittyvä alustatalous kehittyy tasatahtia niiden työntekijöiden oikeuksien kanssa, jotka alustatyötä tekeville henkilöille kuuluvat.

Työtä välittävät digitaaliset alustat sijaitsevat usein yhdessä maassa, mutta toimivat jossain muualla asuvien ihmisten välityksellä. Alustojen kautta EU:ssa työskentelevistä henkilöistä 59 prosenttia on tekemisissä toiseen maahan sijoittautuneiden asiakkaiden kanssa.[31] Tämä tekee sopimussuhteista entistäkin monimutkaisempia. Epävarmuutta on samoin rajat ylittävää alustatyötä tekevien henkilöiden työoloista ja sosiaaliturvan kattavuudesta, jotka riippuvat suuresti näiden henkilöiden ammattiasemasta. Kansalliset viranomaiset, kuten työsuojelu-, sosiaaliturva- ja veroviranomaiset, eivät useinkaan tiedä, mitä työtä välittäviä digitaalisia alustoja maassa toimii, paljonko ihmisiä niiden kautta työskentelee ja mikä on työtä tekevien henkilöiden ammattiasema. Sääntöjen noudattamatta jättämisen riski ja pimeän työn torjumista haittaavat esteet ovat rajatylittävissä tilanteissa suurempia etenkin verkossa tapahtuvan alustatyön kyseessä ollessa. Asiaa koskeviin toimiin, joilla pyritään vastaamaan alustatyön rajatylittäviin haasteisiin, joista yksi huomattava esimerkki on sääntöjen noudattamisen valvonnan tueksi tarvittavan tiedon puute, on parasta ryhtyä EU:n tasolla.

Pelkästään kansallisilla toimilla ei saavutettaisi EU:n perussopimuksiin pohjautuvia ydintavoitteita, joita ovat kestävän talouskasvun ja sosiaalisen edistyksen tukeminen, sillä jäsenvaltiot saattavat epäröidä tiukempien sääntöjen käyttöönottoa tai nykyisten työelämän perusnormien noudattamisen ankarampaa valvontaa tilanteessa, jossa ne kilpailevat toistensa kanssa houkutellakseen työtä välittävien digitaalisten alustojen tuomia investointeja.

Ainoastaan EU:n tason aloitteella voidaan asettaa yhteiset säännöt, joita sovelletaan kaikkiin EU:n alueella toimiviin työtä välittäviin digitaalisiin alustoihin, ja samalla estää työtä välittävien digitaalisten alustojen nopeasti kehittyvien sisämarkkinoiden pirstaloituminen. Näin varmistettaisiin tasapuoliset toimintaedellytykset eri jäsenvaltioissa toimivien työtä välittävien digitaalisten alustojen kesken työolojen ja algoritmijohtamisen osalta. Näin ollen EU:n tason erityinen lisäarvo syntyy näitä seikkoja koskevien vähimmäisvaatimusten vahvistamisesta, millä tuetaan ylöspäin tapahtuvaa lähentymistä työllisyydessä ja sosiaalisissa saavutuksissa kaikkialla unionissa sekä helpotetaan alustatalouden kehittymistä EU:ssa.

- **Suhteellisuusperiaate**

Ehdotetussa direktiivissä säädetään vähimmäisvaatimuksista ja varmistetaan näin, että toiminta pidetään sellaisella vähimmäistasolla, joka on tarpeen ehdotuksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Jäsenvaltioiden, joilla on jo voimassa ehdotetulla direktiivillä käyttöön otettavia säännöksiä edullisempia säännöksiä, ei tarvitse muuttaa tai lieventää lainsäädäntöään. Jäsenvaltiot saattavat myös päättää mennä ehdotetussa direktiivissä asetettuja vähimmäisvaatimuksia pidemmälle.

---

31 PPMI (2021), kohta 7.1.

Suhteellisuusperiaatetta noudatetaan ottaen huomioon todettujen ongelmien suuruus ja luonne. Esimerkiksi kumottavissa olevaa olettamaa, jota on ehdotettu ammattiaseman virheellisen luokittelun muodostamaan ongelmaan puuttumiseksi, sovelletaan vain sellaisiin työtä välittäviin digitaalisiin alustoihin, jotka käyttävät tietyntasoista määräysvaltaa työn tekemiseen. Olettama ei siis koske muita työtä välittäviä digitaalisia alustoja. Vastaavasti automatisoituja seuranta- ja päätöksentekojärjestelmiä koskevilla säännöksillä ei ylitetä sitä mikä on tarpeen läpinäkyvyyttä, oikeudenmukaisuutta ja vastuuvelvollisuutta koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi algoritmijohtamisessa.

- **Toimintatavan valinta**

SEUT-SOPIMUKSEN 153 ARTIKLAN 2 KOHDAN B ALAKOHDASSA YHDESSÄ SEN 153 ARTIKLAN 1 KOHDAN B ALAKOHDAN KANSSA SÄÄDETÄÄN NIMENOMAISESTI, ETTÄ DIREKTIIVEJÄ VOIDAAN KÄYTTÄÄ SELLAISTEN TYÖOLOJA KOSKEVIEN VÄHIMMÄISVAATIMUSTEN VAHVISTAMISEKSI, JOTKA PANNAAN TÄYTÄNTÖÖN JÄSENVALTIOISSA. DIREKTIIVEILLÄ VOIDAAN ANTAA MYÖS SEUT-SOPIMUKSEN 16 ARTIKLAN 2 KOHTAAN PERUSTUVIA SÄÄNTÖJÄ.

3. SIDOSRYHMIEN KUULEMISTEN JA VAIKUTUSTENARVIOINTIEN TULOKSET

- **Sidosryhmien kuuleminen**

Komissio on järjestänyt SEUT-sopimuksen 154 artiklan mukaisesti työmarkkinaosapuolten kaksivaiheisen kuulemisen siitä, olisiko alustatyön työolojen parantamiseksi ryhdyttävä EU:n tason toimiin. Ensimmäisessä vaiheessa, joka järjestettiin 24. helmikuuta – 7. huhtikuuta 2021, komissio kuuli työmarkkinaosapuolia alustatyötä koskevan aloitteen tarpeellisuudesta ja sen mahdollisesta linjasta.[32] Toinen vaihe järjestettiin 15. kesäkuuta – 15. syyskuuta 2021, ja siinä komissio kuuli työmarkkinaosapuolia suunnitellun ehdotuksen sisällöstä ja siitä, mikä oikeudellinen väline olisi valittava.[33]

Sekä ammattijärjestöt että työnantajajärjestöt olivat yhtä mieltä toisen vaiheen kuulemisasiakirjassa määritetyistä yleisistä haasteista, mutta eri mieltä siitä, onko EU:n tasolla syytä ryhtyä konkreettisiin toimenpiteisiin.

Ammattijärjestöt kehottivat antamaan SEUT-sopimuksen 153 artiklan 2 kohtaan perustuvan direktiivin, jossa säädettäisiin työsuhteen olemassaoloa koskevasta kumottavissa olevasta olettamasta ja sitä koskevasta käänteisestä todistustaakasta sekä kriteereistä ammattiaseman määrittämisen todentamiseksi. Ammattijärjestöt katsoivat, että oikeudellista välinettä olisi sovellettava sekä verkossa että itse paikalla tuotettavia palveluita tarjoaviin alustoihin. Ammattijärjestöt kannattivat myös työn algoritmijohtamiseen liittyviä uusia oikeuksia, mutta vastustivat yleisesti kolmannen ammattiaseman käyttöönottoa alustatyötä tekeville henkilöille. Ne korostivat työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun tarvetta.

Työnantajajärjestöt olivat yhtä mieltä ratkaisua vaativien, esimerkiksi työoloihin, ammattiaseman virheelliseen luokitteluun tai tiedonsaantiin liittyvien ongelmien olemassaolosta. Toimia olisi kuitenkin toteutettava kansallisella tasolla, tapauskohtaisesti ja kansallisten, toisistaan poikkeavien työmarkkinasuhteita koskevien järjestelmien puitteissa.

---

32 Kuulemisesta laadittu asiakirja C(2020) 1127.

33 Kuulemisesta laadittu asiakirja C(2020) 4230 final ja siihen liittyvä komission yksiköiden valmisteluasiakirja SWD(2021) 143 final.

Algoritmijohtamisen osalta ne korostivat, että päähuomion olisi oltava nykyisten ja tulevien oikeudellisten välineiden tehokkaassa täytäntöönpanossa ja valvonnassa.

Työmarkkinaosapuolet eivät päässeet sopimukseen neuvottelujen aloittamisesta SEUT-sopimuksen 155 artiklassa tarkoitetun unionin tasolla tehtävän sopimuksen laatimiseksi.

Aloitteen pohjaksi komissio keskusteli myös useiden aiheen kanssa tekemisissä olevien osapuolten kanssa ja järjesti aihetta koskevia kahdenvälisiä tapaamisia esimerkiksi alustayritysten, alustatyöntekijöiden järjestöjen, ammattijärjestöjen, jäsenvaltioiden edustajien, tiedeyhteisön ja kansainvälisiä järjestöjä edustavien asiantuntijoiden sekä kansalaisyhteiskunnan edustajien kanssa.[34] Komissio järjesti 20.–21.syyskuuta 2021 kaksi aihetta koskevaa tapaamista alustaoperaattoreiden sekä alustatyöntekijöiden edustajien kanssa kuullakseen niiden näkemyksiä siitä, mikä EU:n toimenpiteiden mahdollinen suunta voisi olla.

Euroopan parlamentti on vaatinut[35] EU:lta tehokkaita toimia, joilla puututaan ammattiaseman virheelliseen luokitteluun ja parannetaan läpinäkyvyyttä algoritmien hyödyntämisessä muun muassa työntekijöiden edustajien kannalta. EU:n ministerineuvosto[36], Euroopan talous- ja sosiaalikomitea[37] ja alueiden komitea[38] ovat myös vaatineet alustatyötä koskevia erityisiä toimia.

- **Asiantuntijatiedon keruu ja käyttö**

Komissio teetti ulkopuolisilla asiantuntijoilla useita tutkimuksia, joilla koottiin yhteen aihetta koskevaa näyttöä, jota käytettiin vaikutustenarvioinnin tukena ja tämän ehdotuksen valmistelussa:

– PPMI (2021): Study to support the impact assessment of an EU Initiative on improving the working conditions in platform work[39].

– CEPS (2021): Digital Labour Platforms in the EU: Mapping and Business Models[40].

– CEPS (2019): Study to gather evidence on the working conditions of platform workers[41].

Komissio perusti arviointinsa myös seuraaviin työlainsäädännön sekä työllisyys- ja työmarkkinapolitiikan eurooppalaisen osaamiskeskuksen (European Centre of Expertise in the field of labour law, employment and labour market policies, ECE) laatimiin katsauksiin.

---

34 Ks. vaikutustenarvioinnin SWD(2021) 396 liite A.3.1.

35 Euroopan parlamentin mietintö oikeudenmukaisista työoloista, oikeuksista ja sosiaalisesta suojelusta alustatalouden työntekijöille – digitaaliseen kehitykseen liittyvät työllisyyden uudet muodot. (2019/2186(INI)). Saatavilla verkossa.

36 Neuvoston päätelmät aiheesta "Työn tulevaisuus: Euroopan unionin kannattaa ILO:n satavuotisjulistusta". lokakuu 2019. Saatavilla verkossa. EU:n työllisyys- ja sosiaaliasioista vastaavat ministerit keskustelivat joulukuussa 2020 alustatyöstä ja totesivat, että alustatyö on kansainvälinen ilmiö, jolla on vahva rajatylittävä ulottuvuus, minkä vuoksi EU:lle on tarjolla rooli alustatyöhön liittyvien haasteiden ratkaisemisessa.

37 ETSK:n lausunto: Oikeudenmukainen työ alustataloudessa (puheenjohtajavaltio Saksan pyytämä valmisteleva lausunto). Saatavilla verkossa.

38 Alueiden komitean lausunto: Digitaalisilla alustoilla tehtävä työ – paikallisia ja alueellisia sääntelykysymyksiä. Saatavilla verkossa.

39 Saatavilla verkossa.

40 Saatavilla verkossa.

41 Saatavilla verkossa.

– "Thematic Review 2021 on Platform work" (2021)[42] perustuu EU:n 27 jäsenvaltiosta laadittuihin maakohtaisiin artikkeleihin.

– "Case Law on the Classification of Platform Workers: Cross-European Comparative Analysis and Tentative Conclusions" (2021)[43].

– "Jurisprudence of national courts in Europe on algorithmic management at the workplace" (2021)[44].

Lisäksi komissio hyödynsi ulkopuolista asiantuntemusta ja käytti vaikutustenarvioinnin tukena seuraavia tutkimuksia ja raportteja:

– Eurofoundin raportti "Employment and Working Conditions of Selected Types of Platform Work" (2018)[45].

– JRC:n raportit "Platform Workers in Europe Evidence from the COLLEEM Survey" (2018)[46] ja "New evidence on platform workers in Europe. Results from the second COLLEEM survey" (2020)[47].

– ILOn raportti "The role of digital labour platforms in transforming the world of work" (2021)[48].

Komission arvioinnissa on tukeuduttu myös sen laatimaan jäsenvaltioiden politiikkojen kartoitukseen, akateemiseen kirjallisuuteen ja Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön.

• **Vaikutustenarviointi**

Sääntelyntarkastelulautakunta keskusteli vaikutustenarvioinnista[49] 27. lokakuuta 2021. Sääntelyntarkastelulautakunta antoi myönteisen lausunnon, mutta liitti siihen muutamia huomautuksia, jotka on käsitelty parantamalla edelleen toisiinsa liittyvien aloitteiden yhdenmukaisuutta, selventämällä, miksi ja millä tavoin algoritmijohtamiseen liittyvät kysymykset ovat erityisen merkityksellisiä alustataloudessa, sekä ottamalla paremmin huomioon eri sidosryhmien, kuten työtä välittävien digitaalisten alustojen ja niiden kautta työskentelevien henkilöiden, näkemykset. Tässä ehdotuksessa esitetty toimenpiteiden yhdistelmä arvioitiin vaikutustenarvioinnissa vaikuttavimmaksi, tehokkaimmaksi ja johdonmukaisimmaksi. Parhaaksi arvioidun toimenpiteiden kokonaisuuden määrällinen ja laadullinen analyysi osoittaa, että sillä saadaan todennäköisesti aikaan merkittäviä parannuksia alustojen kautta työskentelevien henkilöiden työoloissa ja mahdollisuudessa päästä sosiaaliturvan piiriin. Työtä välittävät digitaaliset alustat hyötyvät myös entistä paremmasta oikeusvarmuudesta ja EU:n sosiaalisen mallin mukaisen kestävän kasvun edellytyksistä. Ulkoisvaikutuksena työtä välittävien digitaalisten alustojen kanssa kilpailevat muut yritykset hyötyvät entistä tasapuolisemmista toimintaedellytyksistä.

---

42 Yhteenveto saatavilla verkossa.
43 Saatavilla verkossa.
44 Ei vielä julkaistu.
45 Saatavilla verkossa.
46 Saatavilla verkossa.
47 Saatavilla verkossa.
48 Saatavilla verkossa.
49 SWD(2021) 396.

On arvioitu, että virheellisen luokittelun riskin torjumiseksi toteutettujen toimien johdosta 1,72–4,1 miljoonaa henkilöä luokitellaan uudelleen työntekijöiksi. Jos korkeampi arvio pitää paikkansa, määrästä noin 2,35 miljoonaa työskentelee itse paikalla tuotettavia ja 1,75 miljoonaa verkossa tuotettavia palveluita tarjoavien alustojen kautta. Toimien johdosta hekin pääsisivät hyötymään EU:n ja kansallisen tason työlainsäädännön mukaisista oikeuksista ja suojasta. Henkilöillä, joiden ansiot jäävät tällä hetkellä vähimmäispalkkaa pienemmiksi, vuositulot kasvaisivat kaikkiaan jopa 484 miljoonaa euroa, kun nämä henkilöt tulisivat asiaa koskevan lainsäädännön ja/tai toimialakohtaisten työehtosopimusten piiriin. Työntekijää kohti tämä tarkoittaa keskimäärin 121 euron vuotuista korotusta. Lisäys jäisi nollaan niillä, jotka ansaitsevat vähimmäispalkkaa enemmän jo ennen uudelleenluokittelua, ja olisi enimmillään 1 800 euroa niillä, joiden tulot jäävät alle vähimmäispalkan. Työssäkäyvien köyhyys ja epävarmuus siis vähenisivät siten uudelleenluokittelun ja siitä johtuvan sosiaaliturvan saatavuuden paranemisen myötä. Samalla paranisivat tulojen vakaus ja ennakoitavuus. Enimmillään 3,8 miljoonan henkilön asema itsenäisinä ammatinharjoittajina vahvistettaisiin, ja kun alustat vähentäisivät määräysvallan käyttämistä näihin henkilöihin välttääkseen työnantajiksi luokittelun, he saisivat lisää joustavuutta ja itsemääräämisoikeutta. Alustatyön algoritmijohtamiseen liittyvien uusien oikeuksien johdosta yli 28 miljoonan henkilön (työntekijän ja itsenäisen ammatinharjoittajan) työolot saattavat kohentua ja tekoälyn hyödyntämistä työpaikalla koskeva läpinäkyvyys parantua, millä voi olla myönteisiä heijastusvaikutuksia tekoälyjärjestelmien markkinoihin yleisesti. Aloitteella parannettaisiin myös alustatyön läpinäkyvyyttä ja jäljitettävyyttä myös rajat ylittävissä tilanteissa, mistä koituisi myönteisiä vaikutuksia kansallisille viranomaisille, kun nykyisen työ- ja verolainsäädännön täytäntöönpano kohentuisi ja verojen ja sosiaaliturvamaksujen kantaminen helpottuisi. Jäsenvaltioiden vuotuiset vero- ja sosiaaliturvamaksutulot voisivat kasvaa jopa 4 miljardia euroa.

Virheellisen luokituksen riskin torjumiseksi toteutettavien toimien seurauksena työtä välittävien digitaalisten alustojen kustannukset saattaisivat nousta jopa 4,5 miljardia euroa vuodessa. Alustoja käyttävät yritykset ja kuluttajat saattavat joutua vastaamaan osasta näistä kustannuksista riippuen siitä, millä tavoin alustat päättävät siirtää ne eteenpäin kolmansille osapuolille. Uudet algoritmijohtamiseen liittyvät oikeudet sekä täytäntöönpanon valvonnan, läpinäkyvyyden ja jäljitettävyyden parantamista koskevat suunnitellut toimenpiteet aiheuttavat vain vähän kustannuksia Aloitteella voi olla kielteisiä vaikutuksia alustojen kautta työskenteleville henkilöille tarjolla olevaan joustavuuteen. Tällainen joustavuus etenkin työaikojen järjestämisen osalta voi kuitenkin olla tälläkin hetkellä lähinnä näennäistä, sillä tosiasiassa työajat riippuvat palvelujen reaaliaikaisesta kysynnästä, työntekijöiden tarjonnasta ja muista tekijöistä. Tämän merkitystä kokoaikatyövastaavien määrään ja mahdollisiin työpaikkojen menetyksiin ei ollut mahdollista kvantifioida mielekkäällä tavalla, kun otetaan huomioon tällaisiin laskelmiin liittyvien muuttujien erittäin suuri määrä (esimerkiksi kansallisten sääntely-ympäristöjen kehitys, muutokset alustoihin tehtävien investointien lähteissä tai tehtävien siirtyminen osa-aikaisesti työskenteleviltä näennäisesti itsenäisiltä ammatinharjoittajilta kokoaikaisille työntekijöille). Osalle sellaisista työtä välittävien digitaalisten alustojen kautta työskentelevistä henkilöistä, jotka nykyisin ansaitsevat yli vähimmäispalkan, uudelleenluokittelu saattaisi johtaa ansioiden pienenemiseen, jos työtä välittävät digitaaliset alustat korvaavat sosiaaliturvakustannusten nousua laskemalla palkkoja.

Muita vaikutustenarvioinnissa pohdittuja toimenpiteitä olivat esimerkiksi ei-sitovien ohjeiden antaminen sellaisten tapausten varalta, joissa ammattiasema on virheellisesti luokiteltu, ammattiaseman virheellisen luokittelun ratkaiseminen todistustaakan siirtämisellä yhdistettynä tuomioistuimen ulkopuolisiin hallinnollisiin menettelyihin, algoritmijohtamista koskevien ei-sitovien ohjeiden antaminen, algoritmijohtamiseen liittyvien oikeuksien

myöntäminen ainoastaan työntekijöille, työtä välittäviä digitaalisia alustoja koskevat tietojen yhteentoimivuutta koskevat velvoitteet sekä kansallisten rekisterien perustaminen aihetta koskevien tietojen keruun parantamiseksi ja alustatyön kehityksen seuraamiseksi, myös rajatylittävissä tilanteissa. Näitä pidettiin yleisesti vähemmän toimivina ja tehokkaina ja heikommin yhteensopivina aloitteen tavoitteiden sekä EU:n yleisten arvojen, pyrkimysten, päämäärien sekä nykyisten ja tulevien aloitteiden kanssa.

- **Sääntelyn toimivuus ja yksinkertaistaminen**

Aloitteeseen kuuluu erilaisia toimenpiteitä, joista osassa pyrkimyksenä on sääntöjen noudattamisesta mikroyrityksille sekä pienille ja keskisuurille yrityksille (pk-yrityksille) aiheutuvien kustannusten pitäminen mahdollisimman vähäisinä. Toimenpiteistä, joilla torjutaan ammattiaseman mahdollisen virheluokittelun riskiä, ei voi tinkiä, koska ne liittyvät suoraan työntekijöiden perusoikeuksiin, mutta algoritmijohtamista sekä täytäntöönpanon valvonnan, jäljitettävyyden ja avoimuuden parantamista koskevien toimenpiteiden edellyttämissä hallinnollisissa menettelyissä voidaan kuitenkin sallia pk-yrityksille räätälöidyt kevennykset. Näihin kuuluvat erityisesti pidemmät määräajat algoritmeihin perustuvien päätösten tarkistamista koskeviin pyyntöihin vastaamiselle sekä tietojen päivittämisen harventaminen.

- **Perusoikeudet**

Euroopan unionin perusoikeuskirja tarjoaa suojaa monenlaisille työelämään liittyville oikeuksille. Näitä ovat esimerkiksi työntekijöiden oikeus oikeudenmukaisiin ja kohtuullisiin työoloihin ja työehtoihin (31 artikla) ja oikeus saada tietoja ja tulla kuulluiksi yrityksessä (27 artikla) sekä oikeus henkilötietojen suojaan (8 artikla) ja elinkeinovapaus (16 artikla). Ehdotetulla direktiivillä edistetään perusoikeuskirjaan sisältyviä oikeuksia alustatyön yhteydessä puuttumalla ammattiaseman virheelliseen luokitteluun ja antamalla erityisiä säännöksiä automatisoitujen seuranta- ja päätöksentekojärjestelmien käytöstä alustatyössä. Sillä myös vahvistetaan alustatyöntekijöiden ja heidän edustajiensa tiedonsaanti- ja kuulemisoikeutta päätöksistä, jotka todennäköisesti johtavat automatisoitujen seuranta- ja päätöksentekojärjestelmien käyttöönottoon tai merkittäviin muutoksiin niiden käytössä.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Ehdotus ei edellytä lisämäärärahojen myöntämistä Euroopan unionin talousarviosta.

5. LISÄTIEDOT

- **Toteuttamissuunnitelmat, seuranta, arviointi ja raportointijärjestelyt**

Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöään kahden vuoden kuluessa sen voimaantulosta ja annettava komissiolle MNE-tietokannan kautta tiedoksi toimenpiteet, joilla direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä. SEUT-sopimuksen 153 artiklan 3 kohdan mukaisesti ne voivat antaa direktiivin täytäntöönpanon työmarkkinaosapuolten tehtäväksi. Komissio on valmis antamaan jäsenvaltioille teknistä tukea direktiivin täytäntöönpanossa.

Komissio tarkastelee direktiivin täytäntöönpanoa viiden vuoden kuluttua sen voimaantulosta ja ehdottaa tarvittaessa lainsäädäntömuutoksia. Edistymistä aloitteen tavoitteiden saavuttamisessa seurataan keskeisillä indikaattoreilla, jotka on lueteltu vaikutustenarviointiraportissa. Seurantapuitteita koskevia vaatimuksia ja määräaikoja mukautetaan lopullisen lainsäädäntö- ja täytäntöönpanoprosessin kuluessa.

- **Selittävät asiakirjat (direktiivien osalta)**

Ehdotettu direktiivi koskee työlainsäädäntöä, sillä täsmennetään ja täydennetään tietosuojaa koskevia sääntöjä ja se sisältää sekä aineellisia että menettelyjä koskevia sääntöjä. Jäsenvaltiot voivat saattaa direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöään erilaisia välineitä käyttäen. Sen vuoksi on perusteltua, että jäsenvaltiot liittävät ilmoitukseen toimenpiteistä, jotka koskevat direktiivin saattamista osaksi niiden kansallista lainsäädäntöä, vähintään yhden asiakirjan, josta käy ilmi direktiivin osien ja kansallisen lainsäädännön osaksi saattamiseen tarkoitettujen välineiden vastaavien kohtien suhde selittävistä asiakirjoista 28 päivänä syyskuuta 2011 annetun jäsenvaltioiden ja komission yhteisen poliittisen lausuman[50] mukaisesti.

- **Ehdotukseen sisältyvien säännösten yksityiskohtaiset selitykset**

I luku – Yleiset säännökset

1 artikla – Kohde ja soveltamisala

Tässä säännöksessä vahvistetaan direktiivin tarkoitus, joka on alustatyötä tekevien henkilöiden työolojen parantaminen varmistamalla heidän ammattiasemansa määrittäminen oikein, edistämällä läpinäkyvyyttä, oikeudenmukaisuutta ja vastuuvelvollisuutta alustatyön algoritmijohtamisessa ja parantamalla alustatyön läpinäkyvyyttä myös rajat ylittävissä tilanteissa.

Tässä artiklassa määritetään myös direktiivin henkilöllinen soveltamisala, joka kattaa alustatyötä unionissa tekevät henkilöt heidän ammattiasemastaan riippumatta, vaikka kaikkia säännöksiä ei sovelletakaan kaikkiin alustatyötä unionissa tekeviin henkilöihin. Direktiiviä sovelletaan yleisesti alustatyötä unionissa tekeviin henkilöihin, joilla on tai joilla tosiseikkojen arvioinnin perusteella voidaan katsoa olevan jäsenvaltioissa voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännöissä määritelty työsopimus tai työsuhde, Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen. Tämän lähestymistavan on tarkoitus myös tilanteet, joissa alustatyötä tekevän henkilön ammattiasema ei ole selvä, mukaan lukien näennäisesti itsenäisenä ammatinharjoittajana toimiminen, jotta kyseinen asema voidaan määrittää oikein.

Algoritmijohtamista koskevan luvun säännöksiä, jotka liittyvät henkilötietojen käsittelyyn ja jotka kuuluvat näin ollen kuuluvat SEUT-sopimuksen 16 artiklan 2 kohdan oikeusperustan piiriin, sovelletaan kuitenkin unionissa alustatyötä tekeviin henkilöihin, joilla ei ole työsuhdetta, eli aidosti itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja niihin, joilla saattaa olla joissain jäsenvaltioissa käytössä oleva muu ammattiasema.

Ehdotuksen soveltamisalaan kuuluvat sellaiset työtä välittävät digitaaliset alustat, joilla organisoidaan unionissa tehtävää alustatyötä, riippumatta niiden sijoittautumispaikasta ja muutoin sovellettavasta lainsäädännöstä. Maantieteellisen sovellettavuuden kannalta ratkaiseva on siis paikka, jossa alustatyö tehdään, eikä se, minne työtä välittävä digitaalinen alusta on sijoittautunut tai missä palvelua tarjotaan tai se tuotetaan vastaanottajalle.

2 artikla – Määritelmät

Tässä säännöksessä määritellään useita direktiivin säännösten tulkinnan kannalta tarpeellisia termejä ja käsitteitä, kuten 'työtä välittävä digitaalinen alusta', 'alustatyö' ja 'edustaja'. Siinä erotetaan toisistaan 'alustatyötä tekevä henkilö', jonka ammattiasemalla ei ole merkitystä, ja työsuhteessa oleva 'alustatyöntekijä'.

---

50 EUVL C 369, 17.12.2011, s. 14.

II luku – Ammattiasema

3 artikla – Ammattiaseman määrittäminen oikein

Tässä artiklassa edellytetään, että jäsenvaltioilla on käytössään asianmukaiset menettelyt, joilla ne todentavat ja varmistavat alustatyötä tekevien henkilöiden ammattiaseman määrittämisen oikein, jotta henkilöt, jotka on mahdollisesti luokiteltu virheellisesti esimerkiksi itsenäisiksi ammatinharjoittajiksi, pystyvät varmistamaan, olisiko heitä pidettävä kansallisten määritelmien mukaisessa työsuhteessa olevina ja olisiko heidät näin ollen syytä luokitella uudelleen työntekijöiksi. Näin varmistetaan, että näennäisesti itsenäisillä ammatinharjoittajilla on mahdollisuus päästä osallisiksi unionin tai kansallisen lainsäädännön mukaisista työoloista oikean ammattiasemansa mukaisesti.

Säännöksessä selvennetään myös, että ammattiaseman määrittämisen perusteena olisi oltava tosiasioiden ensisijaisuuden periaate. Toisin sanoen määrittäminen olisi tehtävä ensisijaisesti työn tosiasialliseen suorittamiseen ja siitä maksettavaan korvaukseen liittyvien tosiasioiden perusteella ja ottaen huomioon algoritmien hyödyntäminen alustatyössä, eikä sen perusteella, miten suhde on sopimuksessa määritetty. Jos kyseessä on työsuhde, käytössä olevissa menettelyissä olisi myös selkeästi yksilöitävä, kuka on työnantajan velvoitteista vastaava osapuoli.

4 artikla – Oikeudellinen olettama

Tässä säännöksessä vahvistetaan oikeudellinen olettama, jonka mukaan työtä välittävän digitaalisen alustan ja alustatyötä tekevän henkilön välillä on työsuhde, jos työtä välittävällä digitaalisella alustalla on määräysvaltaa työn tekemisen tiettyihin osatekijöihin. Jäsenvaltioilta edellytetään sellaisen lainsäädäntökehyksen luomista, jolla varmistetaan, että kyseistä oikeudellista olettamaa sovelletaan kaikissa kyseeseen tulevissa hallinnollisissa ja oikeudellisissa menettelyissä ja että täytäntöönpanoviranomaiset, kuten sosiaali- tai työsuojeluviranomaiset, voivat luottaa olettaman paikkansapitävyyteen.

Artiklassa määritetään kriteerit, jotka osoittavat, että työtä välittävä digitaalinen alusta käyttää määräysvaltaa työn tekemiseen. Oikeudellista olettamaa olisi sovellettava, jos kriteereistä vähintään kaksi pitää paikkansa.

Jäsenvaltioilta edellytetään myös, että ne varmistavat oikeudellisen olettaman tosiasiallisen täytäntöönpanon toteuttamalla sitä tukevia toimenpiteitä, kuten yleisölle tiedottamalla, ohjeita laatimalla sekä valvontaa ja paikalla tehtäviä tarkastuksia tehostamalla, mikä on olennaisen tärkeää oikeusvarmuuden ja läpinäkyvyyden takaamiseksi kaikkien osapuolten kannalta.

Säännöksessä selvennetään myös, ettei oikeudellisella olettamalla pitäisi olla taannehtivaa vaikutusta eli sitä ei pitäisi soveltaa tosiasiallisiin tilanteisiin ennen määräaikaa, joka direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä on asetettu.

5 artikla – Mahdollisuus kumota oikeudellinen olettama

Tällä säännöksellä varmistetaan, että oikeudellinen olettama on mahdollista kumota oikeudellisissa tai hallinnollisissa menettelyissä osoittamalla, että tarkasteltava sopimussuhde ei tosiasiassa ole kyseisessä jäsenvaltiossa voimassa olevan määritelmän mukainen työsuhde. Sen todistaminen, että työsuhdetta ei ole, on työtä välittävän digitaalisen alustan vastuulla.

III luku – Algoritmijohtaminen

6 artikla – Automatisoitujen seuranta- ja päätöksentekojärjestelmien läpinäkyvyys ja käyttö

Tässä säännöksessä edellytetään, että työtä välittävät digitaaliset alustat antavat alustatyöntekijöille tietoa automatisoitujen seurantajärjestelmien – eli sähköisten välineiden,

joilla seurataan, valvotaan tai arvioidaan alustatyöntekijöiden työsuoritusta – sekä automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien – joita käytetään alustatyöntekijöiden työoloihin merkittävästi vaikuttavien päätösten tekemiseen tai tukena – käytöstä ja keskeisistä ominaisuuksista.

Alustatyöntekijöille on annettava tietoa esimerkiksi järjestelmillä (myös asiakkaiden toimesta) seurattujen, valvottujen tai arvioitujen toimien luokista sekä tärkeimmistä parametreista, jotka järjestelmät ottavat huomioon automatisoidussa päätöksenteossa. Artiklassa täsmennetään, millaisessa muodossa ja milloin tiedot on annettava, ja todetaan, että tiedot olisi asetettava myös alustatyöntekijöiden edustajien ja työvoimaviranomaisten saataville näiden pyynnöstä.

Lisäksi artiklassa säädetään, että työtä välittävät digitaaliset alustat eivät saa käsitellä mitään alustatyöntekijöitä koskevia henkilötietoja, jotka eivät ole kiinteästi yhteydessä niiden välisen sopimuksen täyttämiseen ja ehdottoman välttämättömiä sen kannalta. Tietoja, joiden käsittely on kiellettyä, ovat esimerkiksi yksityiset keskustelut sekä alustatyöntekijän terveydentilaa tai psykologista tai emotionaalista tilaa koskevat tiedot. Tietoja ei saa kerätä silloin, kun alustatyöntekijä ei tarjoa alustatyötä tai tee sitä.

7 artikla – Ihmisen suorittama automatisoitujen järjestelmien seuranta

Tässä säännöksessä edellytetään, että työtä välittävät digitaaliset alustat seuraavat ja arvioivat sellaisten työoloihin liittyvien päätösten vaikutuksia, joita tehdään automatisoiduilla seuranta- ja päätöksentekojärjestelmillä tai niiden tukemana. Työtä välittävien digitaalisten alustojen on erityisesti arvioitava riskejä, joita automatisoidut seuranta- ja päätöksentekojärjestelmät aiheuttavat alustatyöntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle, ja varmistettava, ettei näillä järjestelmillä aiheuteta kohtuutonta painetta alustatyöntekijöille tai muulla tavoin vaaranneta alustatyöntekijöiden fyysistä terveyttä ja mielenterveyttä.

Artiklassa säädetään myös, että työtä välittävien digitaalisten alustojen on huolehdittava, että niillä on riittävät henkilöstöresurssit tällaiseen automatisoitujen järjestelmien seurantaan. Henkilöillä, joiden tehtäväksi työtä välittävä digitaalinen alusta antaa seurannan, on oltava tarvittava pätevyys, koulutus ja valtuudet kyseisen tehtävän hoitamiseen, ja heitä on suojeltava kielteisiltä seurauksilta, kuten irtisanomiselta tai muilta seuraamuksilta, joiden perusteena on automaattisesti tehtyjen päätösten hylkääminen.

8 artikla – Ihmisen suorittama merkittävien päätösten arviointi

Tässä säännöksessä vahvistetaan alustatyöntekijöiden oikeus saada työtä välittävältä digitaaliselta alustalta selvitys automatisoiduilla päätöksentekojärjestelmillä tai niiden tukemana tehdyistä päätöksistä, jotka vaikuttavat merkittävästi heidän työoloihinsa. Tätä varten työtä välittävän digitaalisen alustan olisi tarjottava alustatyötä tekeville henkilöille mahdollisuus keskustella työtä välittävän digitaalisen alustan yhteyshenkilön kanssa ja saada selkoa päätökseen johtaneista tosiseikoista, olosuhteista ja syistä.

Lisäksi artiklassa edellytetään, että työtä välittävältä digitaaliselta alustalta on saatava kirjallinen ilmoitus, jossa esitetään perusteet päätöksille rajoittaa tai sulkea tilapäisesti tai pysyvästi alustatyöntekijän käyttäjätili tai kieltäytyä maksamasta korvausta alustatyöntekijän tekemästä työstä, tai päätöksille, jotka vaikuttavat alustatyöntekijän sopimusasemaan.

Jos saatu selvitys ei ole tyydyttävä tai jos alustatyöntekijät katsovat, että heidän oikeuksiaan on loukattu, heillä on myös oikeus pyytää työtä välittävää digitaalista alustaa tarkistamaan päätöstään ja saada perusteltu vastaus viikon kuluessa. Jos päätöksellä loukataan alustatyöntekijän oikeuksia, työtä välittävän digitaalisen alustan on oikaistava päätös viipymättä tai, jos oikaiseminen ei ole enää mahdollista, tarjottava riittävä korvaus.

9 artikla – Tiedottaminen ja kuuleminen

Tässä säännöksessä edellytetään, että työtä välittävät digitaaliset alustat tiedottavat alustatyöntekijöiden edustajille, tai jos tällaisia edustajia ei ole, alustatyöntekijöille itselleen, ja kuulevat heitä algoritmijohtamista koskevista päätöksistä, jotka koskevat esimerkiksi uusien automatisoitujen seuranta- ja päätöksentekojärjestelmien käyttöönottoa tai niihin tehtäviä merkittäviä muutoksia. Säännöksen tarkoituksena on edistää algoritmijohtamista koskevaa työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua. Asian monitahoisuuden vuoksi alustatyöntekijöiden edustajia voi avustaa heidän valitsemansa asiantuntija. Tällä artiklalla ei rajoiteta direktiivin 2002/14/EY mukaisten tiedottamista ja kuulemista koskevien vaatimusten soveltamista.

10 artikla – Alustatyötä tekevät henkilöt, joilla ei ole työsuhdetta

Tällä säännöksellä varmistetaan, että 6, 7 ja 8 artiklan läpinäkyvyyttä, ihmisen suorittamaa seurantaa ja päätösten tarkistamista koskevia säännöksiä, jotka liittyvät automatisoiduilla järjestelmillä tehtävään henkilötietojen käsittelyyn, sovelletaan myös sellaisiin alustatyötä tekeviin henkilöihin, joilla ei ole työsopimusta tai työsuhdetta, eli aidosti itsenäisiin ammatinharjoittajiin. Tähän eivät kuulu työterveyttä ja -turvallisuutta koskevat säännökset, joita sovelletaan vain työntekijöihin.

Tällä ei rajoiteta verkossa toimivien välityspalvelujen yrityskäyttäjiä koskevan asetuksen (2019/1150) säännösten soveltamista, jotka ovat ensisijaisia, jos ne koskevat direktiivin tiettyjä näkökohtia asetuksessa tarkoitettujen yrityskäyttäjien, jotka ovat itsenäisiä ammatinharjoittajia, osalta. Direktiivin 8 artiklaa ei sovelleta lainkaan yrityskäyttäjiin.

IV luku – Alustatyön läpinäkyvyys

11 artikla – Alustatyöstä ilmoittaminen viranomaisille

Tässä säännöksessä selvennetään, että työtä välittävien digitaalisten alustojen, jotka ovat työnantajia, on ilmoitettava alustatyöntekijöiden tekemästä työstä toimivaltaisille työvoima- ja sosiaaliturvaviranomaisille siinä jäsenvaltiossa, jossa työ tehdään, ja jaettava asiaa koskevat tiedot näiden viranomaisten kanssa kansallisten sääntöjen ja menettelyjen mukaisesti. Tällä selvennyksellä on merkitystä erityisesti sellaisille työtä välittäville digitaalisille alustoille, jotka ovat sijoittautuneet toiseen maahan kuin siihen, jossa alustatyö tehdään.

12 artikla – Alustatyötä koskevien olennaisten tietojen saatavuus

Tässä säännöksessä edellytetään, että työtä välittävät digitaaliset alustat asettavat tietyt tiedot niiden työvoima- ja sosiaaliturvaviranomaisten ja muiden asiaankuuluvien viranomaisten saataville, joiden tehtäviin kuuluu oikeudellisten velvoitteiden noudattamisen varmistaminen, sekä alustatyötä tekevien henkilöiden edustajien saataville. Näihin tietoihin sisältyvät kyseisen työtä välittävän digitaalisen alustan kautta alustatyötä säännöllisesti tekevien henkilöiden lukumäärä ja heidän sopimus- tai ammattiasemansa sekä kyseisiin sopimussuhteisiin sovellettavat yleiset ehdot. Tiedot on päivitettävä säännöllisesti, ja pyynnöstä olisi annettava lisäselvityksiä ja tarkempia yksityiskohtia.

V luku – Oikeussuojakeinot ja täytäntöönpano

13 artikla – Muutoksenhakuoikeus

Tässä säännöksessä edellytetään, että jäsenvaltiot tarjoavat mahdollisuuden tehokkaaseen ja puolueettomaan riitojenratkaisuun ja oikeuden muutoksenhakuun ja tarvittaessa asianmukaiseen korvaukseen, jos direktiivissä vahvistettuja oikeuksia rikotaan.

14 artikla – Menettelyt alustatyötä tekevien henkilöiden puolesta tai tukemiseksi

Tämän säännöksen nojalla alustatyötä tekevien henkilöiden edustajat tai muut oikeushenkilöt, joilla on oikeutettu etu puolustaa alustatyötä tekevien henkilöiden oikeuksia, voivat aloittaa minkä tahansa oikeudellisen tai hallinnollisen menettelyn tästä direktiivistä johtuvien oikeuksien tai velvoitteiden täytäntöönpanemiseksi. Tällaisilla tahoilla olisi oltava oikeus toimia alustatyötä tekevän henkilön suostumuksella tämän puolesta tai tukemiseksi ja myös nostaa kanteita useamman kuin yhden alustatyötä tekevän henkilön puolesta. Tavoitteena on poistaa menettelyllisiä ja kustannuksiin liittyviä esteitä, joita alustatyötä tekevät henkilöt kohtaavat erityisesti pyrkiessään saamaan ammattiasemansa oikein määritetyksi.

15 artikla – Viestintäkanavat alustatyötä tekeville henkilöille

Tämän artiklan mukaan työtä välittävien digitaalisten alustojen on luotava alustatyötä tekeville henkilöille mahdollisuus ottaa yhteyttä toisiinsa ja keskustella toistensa kanssa sekä mahdollisuus ottaa vastaan alustatyötä tekevien henkilöiden edustajien yhteydenottoja työtä välittävien digitaalisten alustojen digitaalisen infrastruktuurin kautta tai muilla yhtä tehokkailla tavoilla. Tavoitteena on varmistaa, että alustatyötä tekevät henkilöt voivat tutustua toisiinsa ja viestiä keskenään, myös etujensa puolustamiseksi, vaikka yhteinen työpaikka puuttuu.

16 artikla – Mahdollisuus tutustua todisteisiin

Tällä artiklalla varmistetaan, että kansalliset tuomioistuimet tai muut toimivaltaiset viranomaiset voivat määrätä työtä välittävän digitaalisen alustan esittämään hallussaan olevat merkitykselliset todisteet menettelyissä, jotka koskevat alustatyötä tekevien henkilöiden ammattiaseman määrittämistä oikein. Tämä koskee myös todisteita, jotka sisältävät luottamuksellisia tietoja – kuten algoritmeja koskevia, asiaan liittyviä tietoja – jos sen katsotaan olevan kanteen kannalta merkityksellistä ja edellyttäen, että käytössä on tehokkaita toimenpiteitä näiden tietojen suojaamiseksi.

17 artikla – Suojelu epäsuotuisalta kohtelulta tai epäsuotuisilta seurauksilta

Tässä säännöksessä edellytetään, että jäsenvaltiot tarjoavat alustatyötä tekeville henkilöille, jotka tekevät valituksia direktiivin nojalla annettujen säännösten rikkomisesta, riittävän oikeussuojan digitaalisen työalustan mahdollisesti harjoittamaa epäsuotuisaa kohtelua tai kielteisiä seurauksia vastaan.

18 artikla – Irtisanomissuoja

Jos alustatyötä tekevä henkilö katsoo, että hänet on irtisanottu tai hänelle on aiheutunut vastaavaa haittaa (esimerkiksi käyttäjätilin sulkeminen) sillä perusteella, että hän käyttää tässä direktiivissä säädettyjä oikeuksia, ja hän pystyy esittämään tätä väitettä tukevia tosiseikkoja, työtä välittävän digitaalisen alustan vastuulla on tämän säännöksen mukaan todisteiden esittäminen siitä, että irtisanominen tai väitetty haittaa tuottanut kohtelu perustui muihin objektiivisiin syihin.

19 artikla – Valvonta ja seuraamukset

Tässä säännöksessä selvennetään, että yleisen tietosuoja-asetuksen sääntöjen täytäntöönpanoa koskevaa menettelykehystä – erityisesti valvonnan, yhteistyö- ja yhdenmukaisuusmekanismien, oikeussuojakeinojen, korvausvastuun ja seuraamusten osalta – sovelletaan algoritmijohtamista koskeviin säännöksiin, jotka perustuvat SEUT-sopimuksen 16 artiklaan, ja että tietosuojavalvontaviranomaisilla on toimivalta valvoa kyseisten säännösten soveltamista, mukaan lukien valtuudet määrätä hallinnollisia sakkoja.

Säännöksessä edellytetään, että työ- ja sosiaaliturvaviranomaiset ja tietosuojavalvonta-viranomaiset tekevät yhteistyötä muun muassa vaihtamalla asiaankuuluvia tietoja.

Lisäksi siinä edellytetään, että jäsenvaltiot säätävät tämän direktiivin mukaisten velvoitteiden rikkomista koskevista tehokkaista, oikeasuhteisista ja varoittavista seuraamuksista sekä varmistavat, että niitä sovelletaan.

VI luku – Loppusäännökset

20 artikla – Suotuisammat säännökset

Tämän säännöksen nojalla jäsenvaltiot voivat tarjota paremman suojan tason kuin mistä ehdotetussa direktiivissä säädetään, ja sillä estetään direktiivin käyttö nykyisten normien alentamiseen samoilla aloilla. Edellä mainittu koskee itsenäisiä ammatinharjoittajia vain siltä osin kuin nämä suotuisammat säännöt ovat yhteensopivia sisämarkkinoiden toimintaa koskevien sääntöjen kanssa.

21 artikla – Täytäntöönpano

Tässä artiklassa vahvistetaan enimmäisaika, joka jäsenvaltioilla on direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä ja asiaan kuuluvien tekstien toimittamiseksi komissiolle. Määräaika on kaksi vuotta voimaantulon jälkeen. Lisäksi artiklassa tuodaan esiin, että jäsenvaltiot voivat antaa tämän direktiivin täytäntöönpanon työmarkkinaosapuolten tehtäväksi näiden yhteisestä pyynnöstä ja sillä edellytyksellä, että jäsenvaltiot toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että ne pystyvät jatkuvasti saavuttamaan tämän direktiivin tavoitteet.

22 artikla – Komission suorittama uudelleentarkastelu

Tämä on vakiosäännös, jonka perusteella komissio tarkastelee uudelleen tämän direktiivin täytäntöönpanoa viiden vuoden kuluttua sen voimaantulosta ja arvioi tarvetta tarkistaa ja päivittää direktiiviä.

23 ja 24 artikla – Voimaantulo ja osoitus

Näissä säännöksissä säädetään, että direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*, ja että se on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

2021/0414 (COD)

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI

työolojen parantamisesta alustatyössä

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 153 artiklan 2 kohdan b alakohdan yhdessä sen 153 artiklan 1 kohdan b alakohdan ja 16 artiklan 2 kohdan kanssa,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon[1],

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon[2],

noudattavat tavallista lainsäätämisjärjestystä,

sekä katsovat seuraavaa:

(1) Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 artiklan mukaisesti unionin tavoitteena on muun muassa edistää kansojensa hyvinvointia ja pyrkiä Euroopan kestävään kehitykseen, jonka perustana on täystyöllisyyttä ja sosiaalista edistystä tavoitteleva erittäin kilpailukykyinen sosiaalinen markkinatalous.

(2) Tässä direktiivissä kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjassa, jäljempänä 'perusoikeuskirja', tunnustetut periaatteet. Perusoikeuskirjan 31 artiklassa määrätään erityisesti, että jokaisella työntekijällä on oikeus työoloihin, jotka ovat hänen terveytensä, turvallisuutensa ja ihmisarvonsa mukaisia. Perusoikeuskirjan 27 artiklalla turvataan työntekijöiden oikeus saada tietoja ja tulla kuulluiksi yrityksessä. Perusoikeuskirjan 8 artiklan mukaan jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan. Perusoikeuskirjan 16 artiklassa tunnustetaan elinkeinovapaus.

(3) Göteborgissa 17 päivänä marraskuuta 2017 julistetun Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin[3] periaatteessa 5 todetaan, että työntekijöillä on työsuhteen tyypistä ja kestosta riippumatta oikeus oikeudenmukaiseen ja yhdenvertaiseen kohteluun työehtojen, sosiaalisen suojelun saatavuuden ja koulutuksen osalta; että työnantajille varmistetaan riittävä joustavuus lainsäädännön ja työehtosopimusten mukaisesti, jotta

---

1 EUVL C , , s. .

2 EUVL C , , s. .

3 Toimielinten välinen julistus Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarista (EUVL C 428, 13.12.2017, s. 10).

ne voivat mukautua nopeasti taloustilanteen muutoksiin; ja että edistetään laadukkaita työehtoja varmistavia innovatiivisia työsuhteen muotoja, kannustetaan yrittäjyyttä ja itsenäistä ammatinharjoittamista ja helpotetaan ammatillista liikkuvuutta. Toukokuussa 2021 järjestetyssä Porton sosiaalialan huippukokouksessa suhtauduttiin myönteisesti Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevaan toimintasuunnitelmaan[4] pilarin täytäntöönpanon ohjenuorana.

(4) Digitalisaatio muuttaa työelämää ja lisää tuottavuutta ja joustavuutta, mutta se tuo mukanaan myös riskejä, jotka kohdistuvat työllisyyteen ja työoloihin. Työtä välittävien digitaalisten alustojen syntyminen ja kasvu on ollut mahdollista algoritmeihin perustuvien teknologioiden, kuten automatisoitujen seuranta- ja päätöksentekojärjestelmien, ansiosta.

(5) Alustatyön tekijöitä ovat yksityishenkilöt, jotka käyttävät työtä välittävien, omille asiakkailleen palvelua tarjoavien digitaalisten alustojen digitaalista infrastruktuuria. Algoritmien avulla työtä välittävät digitaaliset alustat voivat liiketoimintamallistaan riippuen enemmän tai vähemmän määrätä työn tekemisestä, siitä maksettavasta korvauksesta ja omien asiakkaidensa ja työn tekevien henkilöiden välisestä suhteesta. Alustatyötä voidaan tehdä pelkästään verkossa sähköisten työkalujen avulla (”verkossa tapahtuva alustatyö”) tai hybridimuodossa, jossa viestintä tapahtuu verkossa, mutta itse toiminta fyysisessä maailmassa (”itse paikalla tehtävä alustatyö”). Monet nykyisistä työtä välittävistä digitaalisista alustoista ovat kansainvälisiä liike-elämän toimijoita, joiden toiminta ulottuu ja liiketoimintamallit ovat käytössä useissa jäsenvaltioissa tai rajat ylittävästi.

(6) Alustatyö voi tarjota mahdollisuuksia päästä helpommin työmarkkinoille, saada lisätuloja sivutoimesta tai päästä järjestämään omat työaikansa joustavasti. Toisaalta alustatyö tuottaa myös haasteita, sillä se voi hämärtää työsuhteen ja itsenäisen ammatinharjoittamisen välisiä rajoja sekä työnantajan ja työntekijän välistä vastuunjakoa. Ammattiaseman virheellisestä luokittelusta on seurauksia henkilöille itselleen, sillä se todennäköisesti rajoittaa heidän mahdollisuuttaan päästä osalliseksi työntekijöiden oikeuksista ja sosiaalisista oikeuksista. Se heikentää myös toimintaedellytysten tasapuolisuutta niiden yritysten osalta, jotka luokittelevat työntekijänsä oikein, ja vaikuttaa jäsenvaltioiden työnarkkinasuhdejärjestelmiin, veropohjaan ja sosiaaliturvajärjestelmien kattavuuteen ja kestävyyteen. Vaikka haasteet eivät koske pelkästään alustatyötä, ne ovat alustataloudessa erityisen akuutteja ja uhkaavia.

(7) Oikeudenkäynnit useissa jäsenvaltioissa ovat osoittaneet, että ammattiaseman virheellinen luokittelu on jatkuva ongelma tietyntyyppisessä alustatyössä, etenkin aloilla, joilla työtä välittävillä digitaalisilla alustoilla on tietynasteista määräysvaltaa työn suorittamiseen ja siitä maksettavaan korvaukseen. Työtä välittävät digitaaliset alustat luokittelevat niiden kautta työskentelevät henkilöt yleensä itsenäisiksi ammatinharjoittajiksi tai ”itsenäisiksi toimeksisaajiksi”, mutta tuomioistuimissa on todettu, että alustat tosiasiallisesti käyttävät määräysvaltaa näihin henkilöihin, joiden työsuoritus on keskeinen osa alustojen perusliiketoimintaa, ja ohjaavat heitä, vaikka alusta määrittää yksipuolisesti heille maksettavan korvauksen. Tuomioistuimet ovatkin luokitelleet itsenäisinä ammatinharjoittajina pidetyt henkilöt uudelleen alustojen

---

[4] Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskeva toimintasuunnitelma, COM(2021) 102 final, 4.3.2021.

palveluksessa oleviksi työntekijöiksi. Kansallisessa oikeuskäytännössä tulokset ovat kuitenkin vaihdelleet, ja työtä välittävät digitaaliset alustat ovat mukauttaneet liiketoimintamallejaan eri tavoin, mikä on entisestään vähentänyt ammattiasemaa koskevaa oikeusvarmuutta.

(8) Algoritmeja hyödyntävillä automatisoiduilla seuranta- ja päätöksentekojärjestelmillä korvataan entistä enemmän toimintoja, joita yrityksissä tavallisesti hoitavat esimiehet, kuten työtehtävien jakamista, ohjeiden antamista, tehdyn työn arviointia, kannustimien tarjoamista tai seuraamusten määräämistä. Työtä välittäville digitaalisille alustoille tällaisten algoritmijärjestelmien käyttö on vakiomuotoinen tapa organisoida ja hallinnoida alustatyötä infrastruktuurinsa kautta. Tällaisen algoritmijohtamisen kohteena olevilla alustatyötä tekevillä henkilöillä ei useinkaan ole tietoa siitä, miten algoritmit toimivat, mitä henkilötietoja käytetään ja miten heidän käyttäytymisensä vaikuttaa automatisoitujen järjestelmien tekemiin päätöksiin. Tietoihin ei ole pääsyä myöskään työntekijöiden edustajilla tai työsuojeluviranomaisilla. Alustatyötä tekevät henkilöt eivät myöskään useinkaan tunne automatisoiduilla järjestelmillä tai niiden tukemana tehtyjen päätösten syitä, eikä heillä ole mahdollisuutta keskustella näistä päätöksistä yhteyshenkilön kanssa tai riitauttaa niitä.

(9) Jos alusta toimii useassa jäsenvaltiossa tai yli rajojen, on usein epäselvää, kuka alustatyötä tekee ja missä. Kansallisilla viranomaisilla voi myöskin olla vaikeuksia saada tietoja työtä välittävistä digitaalisista alustoista, esimerkiksi alustatyötä tekevien henkilöiden lukumäärästä tai heidän ammattiasemastaan tai työoloistaan. Tämä vaikeuttaa esimerkiksi työlainsäädäntöä tai sosiaaliturvaa koskevien sääntöjen noudattamisen valvontaa.

(10) Työoloja ja työntekijöiden oikeuksia koskevista vähimmäisvaatimuksista kaikkialla unionissa on annettu useita säädöksiä. Näitä ovat etenkin avoimia ja ennakoitavia työehtoja koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1152[5], työaikaa koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/88/EY[6], vuokratyötä koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/104/EY[7] sekä muut erityissäännökset, jotka koskevat esimerkiksi työterveyttä ja -turvallisuutta, raskaana olevia työntekijöitä, työ- ja yksityiselämän tasapainottamista, määräaikaista ja osa-aikatyötä, työntekijöiden lähettämistä sekä työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemistaan. Nämä välineet antavat suojaa työntekijöille, mutta niitä ei sovelleta aidosti itsenäisiin ammatinharjoittajiin.

(11) Sosiaalisen suojelun saatavuudesta työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien kannalta annetussa neuvoston suosituksessa 2019/C 387/01[8] jäsenvaltioille suositetaan, että ne toteuttaisivat toimenpiteitä varmistaakseen kaikille työntekijöille ja itsenäisille ammatinharjoittajille sosiaalisen suojelun järjestelmien virallisen ja tosiasiallisen kattavuuden, riittävyyden ja avoimuuden. Jäsenvaltiot tarjoavat sosiaaliturvaa itsenäisille ammatinharjoittajille tällä hetkellä vaihtelevasti.

---

5 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1152, annettu 20 päivänä kesäkuuta 2019, avoimista ja ennakoitavista työehdoista Euroopan unionissa (EUVL L 186, 11.7.2019, s. 105).

6 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/88/EY, annettu 4 päivänä marraskuuta 2003, tietyistä työajan järjestämistä koskevista seikoista (EUVL L 299, 18.11.2003, s. 9).

7 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/104/EY, annettu 19 päivänä marraskuuta 2008, vuokratyöstä (EUVL L 327, 5.12.2008, s. 9).

8 Neuvoston suositus, annettu 8 päivänä marraskuuta 2019, sosiaalisen suojelun saatavuudesta työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien kannalta, 2019/C 387/01 (EUVL C 387, 15.11.2019, s. 1).

(12) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2016/679[9] ("yleinen tietosuoja-asetus") varmistetaan luonnollisten henkilöiden suojelu henkilötietojen käsittelyssä ja säädetään erityisesti tietyistä oikeuksista ja velvollisuuksista sekä suojatoimista, jotka koskevat henkilötietojen lainmukaista, asianmukaista ja läpinäkyvää käsittelyä myös automaattisesti tehtävissä yksittäispäätöksissä. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2019/1150[10] edistetään oikeudenmukaisuutta ja avoimuutta sellaisten yrityskäyttäjien kannalta, jotka käyttävät verkkoalustojen ylläpitäjien tarjoamia verkossa toimivia välityspalveluja. Euroopan komissio on ehdottanut uutta lainsäädäntöä, jossa vahvistettaisiin tekoälyjärjestelmien tarjoajia ja käyttäjiä koskevat yhdenmukaistetut säännöt[11].

(13) Vaikka nykyisissä tai ehdotetuissa unionin säädöksissä säädetään tietyistä yleisistä suojatoimista, alustatyössä esiintyvät haasteet edellyttävät vielä uusia erityistoimenpiteitä. Jotta alustatyön kehitykselle saataisiin asianmukaiset ja kestävät puitteet, unionin olisi asetettava työoloja koskevia uusia vähimmäisvaatimuksia, jotta alustatyöstä johtuviin haasteisiin voidaan vastata. Unionissa alustatyötä tekeville henkilöille olisi annettava tietyt vähimmäisoikeudet, joilla pyritään varmistamaan heidän ammattiasemansa määrittäminen oikein, edistämään läpinäkyvyyttä, oikeudenmukaisuutta ja vastuuvelvollisuutta algoritmijohtamisessa ja parantamaan alustatyön läpinäkyvyyttä myös rajat ylittävissä tilanteissa. Tässä tavoitteena olisi oltava oikeusvarmuuden parantaminen, työtä välittävien digitaalisten alustojen ja palveluja verkon ulkopuolella tarjoavien toimijoiden toimintaedellytysten tasapuolistaminen sekä työtä välittävien digitaalisten alustojen kestävän kasvun tukeminen unionissa.

(14) Komissio on toteuttanut Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 154 artiklan mukaisesti työmarkkinaosapuolten kaksivaiheisen kuulemisen työolojen parantamisesta alustatyössä. Työmarkkinaosapuolet eivät päässeet sopimukseen neuvottelujen aloittamisesta näistä asioista. On kuitenkin tärkeää toteuttaa asiaa koskevia toimia unionin tasolla mukauttamalla nykyistä oikeudellista kehystä alustatyön kasvuun.

(15) Komissio on lisäksi käynyt laajoja keskusteluja asianosaisten sidosryhmien kanssa. Sidosryhmiä olivat muun muassa työtä välittävät digitaaliset alustat, alustatyötä tekevien henkilöiden järjestöt, tiedeyhteisön asiantuntijat, jäsenvaltiot ja kansainväliset järjestöt sekä kansalaisyhteiskunnan edustajat.

(16) Tätä direktiiviä olisi sovellettava alustatyötä unionissa tekeviin henkilöihin, joilla on tai joilla tosiseikkojen arvioinnin perusteella voidaan katsoa olevan jäsenvaltioissa voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännöissä määritelty työsopimus tai työsuhde, Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen. Tähän olisi sisällyttävä myös tilanteet, joissa alustatyötä tekevän henkilön ammattiasema ei ole selvä, jotta kyseinen asema voidaan määrittää oikein. Henkilötietojen käsittelyyn liittyviä algoritmijohtamista koskevia säännöksiä olisi

---

9 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1).

10 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/1150, annettu 20 päivänä kesäkuuta 2019, oikeudenmukaisuuden ja avoimuuden edistämisestä verkossa toimivien välityspalvelujen yrityskäyttäjiä varten (EUVL L 186, 11.7.2019, s. 57).

11 COM(2021) 206 final, 21.4.2021.

sovellettava myös aidosti itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja muihin alustatyötä unionissa tekeviin henkilöihin, joilla ei ole työsuhdetta.

(17) Tätä direktiiviä olisi sovellettava kaikkiin työtä välittäviin digitaalisiin alustoihin riippumatta niiden sijoittautumispaikasta ja muutoin sovellettavasta lainsäädännöstä, kunhan kyseisen työtä välittävän digitaalisen alustan kautta organisoitu alustatyö tehdään unionissa. Unionin tasolla olisi säädettävä kohdennetuista ja pakottavista säännöistä, joilla varmistetaan työoloja koskevat vähimmäisoikeudet alustatyössä.

(18) Työtä välittävät digitaaliset alustat eroavat muista verkkoalustoista siinä, että ne organisoivat työtä, jota yksityishenkilöt tekevät alustan tarjoaman palvelun vastaanottajan kertaluonteisesta tai toistuvasta pyynnöstä. Yksityishenkilöiden tekemän työn organisoinnilla olisi oltava vähintään merkittävä rooli palvelun kysynnän ja sellaisen työvoiman tarjonnan yhteensovittamisessa, jota tarjoavalla yksityishenkilöllä on sopimussuhde työtä välittävän digitaalisen alustan kanssa ja joka on käytettävissä tietyn tehtävän suorittamiseen, minkä lisäksi alusta voi huolehtia muista toiminnoista, kuten maksujen käsittelystä. Työtä välittäviksi digitaalisiksi alustoiksi ei pitäisi katsoa verkkoalustoja, jotka eivät organisoi yksityishenkilöiden tekemää työtä, vaan pelkästään tarjoavat keinot, joilla palveluntarjoajat voivat tavoittaa loppukäyttäjät, esimerkiksi mainostavat tarjolla olevia palveluita tai palvelupyyntöjä tai kokoavat yhteen ja näyttävät tietoja tietyllä alueella saatavilla olevista palveluntarjoajista, mutta eivät muuten osallistu palveluiden tuottamiseen. Työtä välittävien digitaalisten alustojen määritelmään ei pitäisi sisällyttää sellaisten palveluiden tarjoajia, joissa ensisijaisena tarkoituksena on omaisuuden hyödyntäminen tai jakaminen, kuten lyhytaikainen asunnonvuokraus. Määritelmä olisi rajattava sellaisen palvelun tarjoajiin, joissa yksityishenkilön tekemän työn, kuten siivoustyön tai henkilöiden tai tavaroiden kuljetuksen, organisointi on palvelun välttämätön ja keskeinen, ei pelkästään vähäinen ja puhtaasti täydentävä osa.

(19) Näennäisesti itsenäisen ammatinharjoittamisen torjumiseksi alustatyössä ja ammattiaseman oikein määrittämisen helpottamiseksi jäsenvaltioilla olisi oltava käytössään asianmukaiset menettelyt, joilla ehkäistään alustatyötä tekevien henkilöiden ammattiaseman virheellinen luokittelu ja puututaan tähän ongelmaan. Näiden menettelyiden tavoitteena olisi oltava sen selvittäminen, onko kyseessä työsuhde sellaisena kuin se on määritelty kansallisessa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännöissä, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen. Jos kyseessä on tällainen työsuhde, olisi varmistettava, että työntekijöihin sovellettavaa unionin lainsäädäntöä, kansallista työnlainsäädäntöä, työehtosopimuksia ja sosiaaliturvaa koskevia sääntöjä noudatetaan kaikilta osin. Jos ammattiasemana on itsenäinen ammatinharjoittaminen tai jokin kansallisessa lainsäädännössä määritelty välimuodon ammattiasema, olisi sovellettava kyseiseen asemaan liittyviä oikeuksia ja velvoitteita.

(20) Unionin tuomioistuin on oikeuskäytännössään vahvistanut työntekijän aseman määrittämisperusteet[12]. Unionin tuomioistuimen tulkinta näistä arviointiperusteista

---

12 Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 3.7.1986, Deborah Lawrie-Blum v. Land Baden-Württemberg, C-66/85, ECLI:EU:C:1986:284, yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 14.10.2010, Union Syndicale Solidaires Isère v. Premier ministre ym., C-428/09, ECLI:EU:C:2010:612, unionin tuomioistuimen tuomio 4.12.2014, FNV Kunsten Informatie en Media v. Staat der Nederlanden, C-413/13, ECLI:EU:C:2014:2411, unionin tuomioistuimen tuomio 9.7.2015, Ender Balkaya v. Kiesel Abbruch- und Recycling Technik GmbH, C-229/14, ECLI:EU:C:2015:455, unionin tuomioistuimen tuomio 17.11.2016, Betriebsrat der Ruhrlandklinik gGmbH v. Ruhrlandklinik gGmbH, C-216/15,

olisi otettava huomioon tämän direktiivin täytäntöönpanossa. Kansallisessa lainsäädännössä määritellyn itsenäisen ammatinharjoittajan aseman väärinkäyttö joko jäsenvaltion tasolla tai rajat ylittävissä tilanteissa on yksi väärin ilmoitetun työn muoto, joka liittyy usein pimeään työhön. Näennäisellä itsenäisellä ammatinharjoittamisella tarkoitetaan sitä, että tiettyjen lakisääteisten tai verovelvollisuuksien välttämiseksi henkilö ilmoitetaan itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi, vaikka hän täyttää tyypilliset työsuhteessa olevaa työntekijää koskevat edellytykset.

(21) Tosiseikkojen ensisijaisuuden periaatteella tarkoitetaan, että työsuhteen olemassaolon määrittäminen olisi tehtävä ensisijaisesti työn tosiasialliseen suorittamiseen, myös siitä maksettavaan korvaukseen, liittyvien tosiseikkojen perusteella, eikä sen perusteella, miten osapuolet suhdetta kuvaavat, kansainvälisen työjärjestön ILOn vuonna 2006 antaman työsuhteita koskevan suosituksen R198 mukaisesti. Periaatteella on erityisen suuri merkitys alustatyössä, jossa toinen osapuoli määrittää usein yksipuolisesti sopimuksen ehdot.

(22) Jos työsuhteen olemassaolo todetaan tosiseikkojen perusteella, työnantajana toimiva osapuoli olisi selkeästi yksilöitävä, ja kyseisen osapuolen olisi täytettävä kaikki sen työnantajaroolista johtuvat velvoitteet.

(23) Sen varmistaminen, että ammattiasema määritetään oikein, ei saisi estää alustatyötä tekevien aidosti itsenäisten ammatinharjoittajien työolojen kohentamista. Jos työtä välittävä digitaalinen alusta päättää täysin vapaaehtoisesti tai asianomaisten henkilöiden suostumuksella maksaa alustan kautta työskentelevien itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturvamaksuja, tapaturma- tai muita vakuutusmaksuja, koulutusmaksuja tai muita etuuksia, näitä etuuksia ei pitäisi sellaisenaan pitää työsuhteen olemassaoloa osoittavina tekijöinä.

(24) Kun työtä välittävät digitaaliset alustat määräävät työn tekemisen tietyistä osatekijöistä, ne toimivat samoin kuin työnantaja toimii työsuhteessa. Ohjaus ja määräysvalta, eli lakiin perustuva alisteinen asema, on keskeinen osa työsuhteen määritelmää jäsenvaltioissa sekä unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä. Sen vuoksi sopimussuhteita, joissa työtä välittävä digitaalinen alusta käyttää tietynasteista määräysvaltaa työn tekemisen tiettyihin osatekijöihin, olisi pidettävä oikeudellisen olettaman perusteella alustan sekä sen kautta alustatyötä tekevän henkilön välisinä työsuhteina. Näin ollen henkilö olisi luokiteltava työntekijäksi, jolla on kaikki tämän aseman mukaiset, kansallisessa ja unionin lainsäädännössä, työehtosopimuksissa ja käytännössä vahvistetut oikeudet ja velvoitteet. Oikeudellista olettamaa olisi sovellettava kaikissa kyseeseen tulevissa hallinnollisissa ja oikeudellisissa menettelyissä alustatyötä tekevän henkilön hyväksi. Viranomaisten, jotka vastaavat asiaa koskevan lainsäädännön noudattamisen todentamisesta tai täytäntöönpanosta, kuten työsuojelu-, sosiaaliturva- ja veroviranomaisten, olisi myös voitava luottaa tähän olettamaan. Jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön kansallinen kehys oikeustapausten määrän vähentämiseksi ja oikeusvarmuuden parantamiseksi.

(25) Direktiiviin olisi sisällytettävä kriteerit, joiden perusteella todetaan, että työtä välittävä digitaalinen alusta käyttää määräysvaltaa työn tekemiseen, jotta oikeudellista olettamaa tosiasiassa noudatetaan ja työntekijöiden oikeuksien täytäntöönpano

---

ECLI:EU:C:2016:883, unionin tuomioistuimen tuomio, 16.7.2020, UX v. Governo della Repubblica italiana, C-658/18, ECLI:EU:C:2020:572, ja unionin tuomioistuimen määräys, 22.4.2020, B v. Yodel Delivery Network Ltd, C-692/19, ECLI:EU:C:2020:288.

helpottuu. Näiden kriteerien olisi perustuttava unionin ja kansalliseen oikeuskäytäntöön, ja niissä olisi otettava huomioon työsuhdetta koskevat kansalliset käsitteet. Kriteeristön olisi sisällettävä konkreettisia seikkoja, jotka osoittavat, että työtä välittävä digitaalinen alusta esimerkiksi käytännössä määrittää työolot tai työstä maksettavan korvauksen tai molemmat, eikä pelkästään anna niistä suosituksia, antaa ohjeita siitä, miten työ on suoritettava, tai estää alustatyötä tekevää henkilöä luomasta liikesuhteita mahdollisiin asiakkaisiin. Olettaman toimiminen käytännössä edellyttää, että kriteereistä kahden olisi aina täytyttävä, jotta olettamaa sovelletaan. Toisaalta kriteerien ei pitäisi täyttyä tilanteissa, joissa alustatyötä tekevät henkilöt ovat aidosti itsenäisiä ammatinharjoittajia. Aidosti itsenäiset ammatinharjoittajat vastaavat itse asiakkailleen työnsä tekemisen tavoista ja työnsä laadusta. Aidosti itsenäiselle ammatinharjoittamiselle tunnusomaista on vapaus valita omat työaikansa ja poissaolojaksonsa, kieltäytyä työtehtävistä, käyttää alihankkijoita tai sijaisia tai työskennellä kenelle tahansa ulkopuoliselle. Sen vuoksi näitä asioita koskevan harkintavallan tosiasiallista rajoittamista ehtojen tai seuraamusjärjestelmän avulla olisi myös pidettävä työn tekemiseen kohdistuvana määräysvaltana. Työn tekemiseen kohdistuvaan määräysvaltaan tulisi katsoa kuuluvan myös työn tekemisen tarkka valvonta tai työn tulosten laadun perusteellinen todentaminen, myös sähköisiä välineitä käyttäen, silloin kun tähän kuuluu muutakin kuin palvelun vastaanottajien antamien arvioiden käyttämistä. Samalla työtä välittävien digitaalisten alustojen olisi voitava suunnitella tekniset rajapintansa siten, että laadukas kuluttajakokemus voidaan varmistaa. Toimenpiteitä tai sääntöjä, jotka perustuvat lakiin tai jotka ovat välttämättömiä palvelun vastaanottajien terveyden tai turvallisuuden takaamiseksi, ei tulisi pitää osoituksena työn suorittamiseen kohdistuvasta määräysvallasta.

(26) Oikeudellisen olettaman tosiasiallinen täytäntöönpano asianmukaisin toimenpitein, kuten yleisölle tiedottamalla, ohjeita laatimalla sekä valvontaa ja paikalla tehtäviä tarkastuksia tehostamalla, on olennaisen tärkeää oikeusvarmuuden ja läpinäkyvyyden takaamiseksi kaikkien osapuolten kannalta. Toimenpiteissä olisi otettava huomioon startup-yritysten erityinen tilanne ja tuettava yrittäjäpotentiaalia sekä työtä välittävien digitaalisten alustojen kestävän kasvun edellytyksiä unionissa.

(27) Oikeusvarmuuden vuoksi oikeudellisella olettamalla ei saisi olla takautuvia oikeusvaikutuksia, jotka edeltävät määräaikaa, joka tämän direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä on asetettu, minkä vuoksi oikeudellista olettamaa olisi sovellettava vasta kyseisestä päivästä lähtien myös silloin, kun sopimussuhde on alkanut ennen kyseistä päivää ja se on kyseisenä päivänä edelleen voimassa. Kanteita, jotka liittyvät työsuhteen mahdolliseen olemassaoloon ja siitä johtuviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin kyseistä päivää edeltävänä aikana, olisi siksi arvioitava pelkästään tätä direktiiviä edeltäneen kansallisen lainsäädännön ja unionin lainsäädännön nojalla.

(28) Alustatyötä tekevän henkilön ja työtä välittävän digitaalisen alustan välinen suhde ei välttämättä täytä työsuhteen edellytyksiä sen määritelmän mukaisesti, joka on vahvistettu kyseisessä jäsenvaltiossa voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännöissä, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen, vaikka työtä välittävä digitaalinen alusta käyttää määräysvaltaa työn tekemisen johonkin osa-alueeseen. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että oikeudellinen olettama voidaan kumota oikeudellisissa tai hallinnollisissa menettelyissä tai molemmissa osoittamalla edellä mainitun määritelmän mukaisesti, että kyseessä ei ole työsuhde. Perusteena todistustaakan siirtämiselle työtä välittäville digitaalisille alustoille on se, että niillä on kattava yleiskuva kaikista suhdetta määrittävistä tosiseikoista, etenkin algoritmeista, joilla ne toimintaansa hoitavat. Työtä

välittävien digitaalisten alustojen oikeudellisen olettaman kumoamiseksi käynnistämillä oikeudellisilla ja hallinnollisilla menettelyillä ei pitäisi olla lykkäävää vaikutusta oikeudellisen olettaman soveltamiseen. Vaikka olettama saadaan kumottua hallinnollisessa menettelyssä, se ei saisi estää olettaman soveltamista myöhemmissä tuomioistuinmenettelyissä. Jos olettaman kohteena oleva alustatyötä tekevä henkilö pyrkii saamaan oikeudellisen olettaman kumottua, työtä välittävältä digitaaliselta alustalta olisi edellytettävä, että se avustaa kyseistä henkilöä etenkin toimittamalla kaikki alustan hallussa olevat, kyseistä henkilöä koskevat asiaankuuluvat tiedot. Jäsenvaltioiden olisi annettava tarvittavat ohjeet oikeudellisen olettaman kumoamiseksi käynnistettävistä menettelyistä.

(29) Asetuksessa (EU) 2016/679 vahvistetaan yleiset puitteet luonnollisten henkilöiden suojelulle henkilötietojen käsittelyssä, mutta silti on tarpeen vahvistaa säännöt, joilla puututaan henkilötietojen käsittelyn alustatyön yhteydessä herättämiin erityishuoliin. Tässä direktiivissä säädetään yksityiskohtaisemmista alustatyötä koskevista säännöistä, joiden tarkoituksena on muun muassa oikeuksien ja vapauksien suojan varmistaminen, kun työntekijöiden henkilötietoja käsitellään asetuksen (EU) 2016/679 88 artiklassa tarkoitetulla tavalla. Tässä direktiivissä käytettyjä henkilötietojen suojaamiseen liittyviä ilmaisuja olisi tulkittava asetuksessa (EU) 2016/679 vahvistettujen määritelmien perusteella.

(30) Tässä direktiivissä säädettyjen oikeuksien ja velvoitteiden lisäksi asetuksessa (EU) 2016/679 vahvistettuja oikeuksia ja velvoitteita sovelletaan edelleen henkilötietojen käsittelyssä. Asetuksen (EU) 2016/679 13, 14 ja 15 artiklassa edellytetään, että rekisterinpitäjät huolehtivat läpinäkyvyydestä rekisteröityihin nähden, kun henkilötietoja kerätään ja käsitellään. Lisäksi asetuksen (EU) 2016/679 22 artiklan 1 kohdassa säädetään rekisteröityjen oikeudesta olla joutumatta sellaisen päätöksen kohteeksi, joka perustuu pelkästään automaattiseen käsittelyyn, kuten profilointiin, ja jolla on häntä koskevia oikeusvaikutuksia tai joka vaikuttaa häneen vastaavalla tavalla merkittävästi, ellei kyseisen artiklan 2 kohdassa säädetyistä poikkeuksista muuta johdu. Näitä velvoitteita sovelletaan myös työtä välittäviin digitaalisiin alustoihin.

(31) Tällä direktiivillä ei rajoiteta asetuksen (EU) 2016/679 13, 14, 15 ja 22 artiklan soveltamista, lukuun ottamatta sen 13 artiklan 2 kohdan f alakohtaa, 14 artiklan 2 kohdan g alakohtaa ja 15 artiklan 1 kohdan h alakohtaa, joiden osalta tämän direktiivin 6 artiklassa säädetään yksityiskohtaisemmista alustatyötä koskevista säännöistä, joiden tarkoituksena on muun muassa oikeuksien ja vapauksien suojan varmistaminen, kun työntekijöiden henkilötietoja käsitellään asetuksen (EU) 2016/679 88 artiklassa tarkoitetulla tavalla.

(32) Työtä välittäviin digitaalisiin alustoihin olisi sovellettava läpinäkyvyyttä koskevia velvoitteita, jotka koskevat automatisoituja seuranta- ja päätöksentekojärjestelmiä, joita käytetään työsuoritusten seurantaan, valvontaan tai arviointiin sähköisillä välineillä, sekä automatisoituja päätöksentekojärjestelmiä, joita käytetään sellaisten päätösten tekemiseen tai joiden tukemana tehdään sellaisia päätöksiä, jotka vaikuttavat merkittävästi työoloihin, etenkin alustatyötä tekevien henkilöiden mahdollisuuteen saada työtehtäviä, heidän ansioihinsa, työterveyteensä ja -turvallisuuteensa, työaikoihinsa, ylenemiseensä ja sopimusasemaansa, mukaan lukien heidän käyttäjätilinsä rajoittaminen tai tilapäinen tai pysyvä sulkeminen. Sen lisäksi, mitä asetuksessa (EU) 2016/679 säädetään, tietoa näistä järjestelmistä olisi annettava myös silloin, kun päätökset eivät perustu pelkästään automatisoituun tietojenkäsittelyyn, jos ne kuitenkin tehdään automatisoitujen järjestelmien tukemana. Olisi myös

täsmennettävä, millaista tietoa alustatyötä tekeville henkilöille olisi annettava tällaisista automatisoiduista järjestelmistä sekä missä muodossa ja milloin tiedot olisi annettava. Alustatyön yhteydessä olisi edelleen sovellettava asetuksen (EU) 2016/679 13, 14 ja 15 artiklan mukaista rekisterinpitäjän velvoitetta toimittaa rekisteröidylle tietyt tiedot rekisteröityä koskevasta henkilötietojen käsittelystä sekä antaa rekisteröidylle mahdollisuus tutustua näihin tietoihin. Tiedot automatisoiduista seuranta- ja päätöksentekojärjestelmistä olisi annettava pyynnöstä myös alustatyötä tekevien henkilöiden edustajille sekä kansallisille työvoimaviranomaisille, jotta nämä voivat hoitaa tehtävänsä.

(33) Tietoa välittäviltä digitaalisilta alustoilta ei pitäisi edellyttää, että ne julkistavat niiden automatisoitujen seuranta- ja päätöksentekojärjestelmien toimintaa koskevia yksityiskohtaisia tietoja, kuten algoritmeja, tai muuta yksityiskohtaista tietoa, joka sisältää liikesalaisuuksia tai on suojattu teollis- ja tekijänoikeuksien nojalla. Näiden seikkojen huomioon ottaminen ei kuitenkaan saisi johtaa siihen, että kaikkia tässä direktiivissä edellytettyjä tietoja kieltäydytään toimittamasta.

(34) Asetuksen (EU) 2016/679 5 ja 6 artiklassa edellytetään, että henkilötietoja käsitellään lainmukaisesti, kohtuullisesti ja läpinäkyvästi. Työtä välittäville digitaalisille alustoille ei siis pitäisi sallia minkään sellaisten alustatyöntekijöitä koskevien henkilötietojen käsittelyä, jotka eivät ole kiinteästi yhteydessä heidän ja työtä välittävän digitaalisen alustan välisen sopimuksen täyttämiseen ja ehdottoman välttämättömiä sen kannalta. Tämän direktiivin 6 artiklan 5 kohdassa säädetään yksityiskohtaisemmista alustatyötä koskevista säännöistä, joiden tarkoituksena on muun muassa oikeuksien ja vapauksien suojan varmistaminen, kun työntekijöiden henkilötietoja käsitellään asetuksen (EU) 2016/679 88 artiklassa tarkoitetulla tavalla.

(35) Työtä välittävät digitaaliset alustat hyödyntävät laajasti automatisoituja seuranta- ja päätöksentekojärjestelmiä henkilöstöresurssiensa hallinnoinnissa. Sähköisillä välineillä tehty seuranta voi olla yksityisyyttä loukkaavaa, ja näillä järjestelmillä tai niiden tukemana tehdyillä päätöksillä on välitön vaikutus alustatyötä tekeviin henkilöihin, jotka eivät välttämättä saa otettua suoraan yhteyttä ihmisesimieheen. Työtä välittävien digitaalisten alustojen olisi sen vuoksi seurattava ja arvioitava sellaisten työoloihin liittyvien päätösten vaikutuksia, joita tehdään automatisoiduilla seuranta- ja päätöksentekojärjestelmillä tai niiden tukemana. Työtä välittävien digitaalisten alustojen olisi huolehdittava, että tehtävään on käytettävissä riittävästi henkilöstöresursseja. Henkilöillä, joiden tehtäväksi työtä välittävä digitaalinen alusta antaa seurannan, olisi oltava tarvittava pätevyys, koulutus ja valtuudet kyseisen tehtävän hoitamiseen, ja heitä olisi suojeltava irtisanomiselta, kurinpitomenettelyltä tai muulta epäsuotuisalta kohtelulta, jonka perusteena on automaattisesti tehtyjen päätösten tai päätösehdotusten hylkääminen. Asetuksen (EU) 2016/679 22 artiklan mukaisten velvoitteiden lisäksi tämän direktiivin 7 artiklan 1 ja 3 kohdassa säädetään työtä välittävien digitaalisten alustojen erillisistä velvoitteista, jotka liittyvät automatisoiduilla järjestelmillä tai niiden tukemana tehtyjen päätösten vaikutusten ihmisen suorittamaan seurantaan. Näitä sovelletaan alustatyöhön liittyvinä erityissääntöinä, joihin sisältyy velvoite varmistaa oikeuksien ja vapauksien suojelu asetuksen (EU) 2016/679 88 artiklassa tarkoitetussa työntekijöiden henkilötietojen käsittelyssä.

(36) Asetuksen (EU) 2016/679 22 artiklan 3 kohdassa edellytetään, että rekisterinpitäjän on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien sekä oikeutettujen etujen suojaamiseksi tilanteissa, joissa rekisteröityä koskeva päätös perustuu pelkästään automaattiseen käsittelyyn. Kyseisen säännöksen mukaan

rekisteröidyllä on vähintään oikeus vaatia, että tiedot käsittelee rekisterinpitäjän puolesta luonnollinen henkilö, sekä oikeus esittää kantansa ja riitauttaa päätös. Näitä vaatimuksia sovelletaan myös työtä välittäviin digitaalisiin alustoihin. Tämän direktiivin 8 artiklassa säädetään yksityiskohtaisemmista alustatyötä koskevista säännöistä, joiden tarkoituksena on muun muassa oikeuksien ja vapauksien suojan varmistaminen, kun työntekijöiden henkilötietoja käsitellään asetuksen (EU) 2016/679 88 artiklassa tarkoitetulla tavalla.

(37) Alustatyötä tekevillä henkilöillä olisi tässä yhteydessä oltava oikeus saada työtä välittävältä digitaaliselta alustalta selvitys automatisoiduilla järjestelmillä tai niiden tukemana tehdyistä tai tekemättä jätetyistä päätöksistä, jotka vaikuttavat merkittävästi alustatyötä tekevien henkilöiden työoloihin. Tätä varten työtä välittävän digitaalisen alustan olisi tarjottava alustatyötä tekeville henkilöille mahdollisuus keskustella työtä välittävän digitaalisen alustan yhteyshenkilön kanssa ja saada selkoa päätökseen johtaneista tosiseikoista, olosuhteista ja syistä. Lisäksi työtä välittävien digitaalisten alustojen olisi annettava alustatyötä tekevälle henkilölle kirjallinen ilmoitus, jossa esitetään perusteet päätöksille rajoittaa tai sulkea tilapäisesti tai pysyvästi alustatyöntekijän käyttäjätili, päätöksille kieltäytyä maksamasta korvausta kyseisen henkilön tekemästä työstä, tai alustatyöntekijän sopimusasemaa koskeville päätöksille, sillä tällaisilla päätöksillä on todennäköisesti merkittäviä kielteisiä vaikutuksia alustatyötä tekeviin henkilöihin ja etenkin heidän ansaitsemismahdollisuuksiinsa. Jos saatu selvitys tai saadut perustelut eivät ole tyydyttäviä tai jos alustatyötä tekevät henkilöt katsovat oikeuksiaan loukatun, heillä olisi myös oltava oikeus pyytää työtä välittävää digitaalista alustaa tarkistamaan päätöstään ja saada perusteltu vastaus kohtuullisessa ajassa. Silloin kun tällaisilla päätöksillä loukataan kyseisten henkilöiden oikeuksia, kuten työntekijöiden oikeuksia tai oikeutta syrjimättömyyteen, työtä välittävän digitaalisen alustan olisi oikaistava tällaiset päätökset viipymättä tai, jos oikaiseminen ei ole mahdollista, tarjottava riittävä korvaus.

(38) Neuvoston direktiivissä 89/391/ETY[13] säädetään toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä, muun muassa työnantajien velvoitteesta arvioida työterveyteen ja -turvallisuuteen kohdistuvia riskejä. Koska automatisoiduilla seuranta- ja päätöksentekojärjestelmillä voi olla merkittävä vaikutus alustatyötä tekevien henkilöiden fyysiseen terveyteen ja mielenterveyteen, työtä välittävien digitaalisten alustojen olisi arvioitava näitä riskejä ja sitä, ovatko järjestelmien suojatoimet riittäviä näiden riskien torjumiseksi, sekä toteutettava asianmukaisia ennaltaehkäisevä ja suojaavia toimenpiteitä.

(39) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2002/14/EY[14] säädetään työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemistaan koskevista yleisistä puitteista unionissa. Automatisoitujen seuranta- ja päätöksentekojärjestelmien käyttöönotolla työtä välittävissä digitaalisissa alustoissa tai merkittävillä muutoksilla niiden käyttötavoissa on välittömiä vaikutuksia alustatyöntekijöiden työn organisointiin ja yksilökohtaisiin työoloihin. Lisätoimenpiteet ovat tarpeen sen varmistamiseksi, että työtä välittävät digitaaliset alustat tiedottavat alustatyöntekijöille tai heidän edustajilleen sekä kuulevat näitä asianmukaisella tasolla ennen kuin tällaisia päätöksiä

---

13 Neuvoston direktiivi 89/391/ETY, annettu 12 päivänä kesäkuuta 1989, toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä (EYVL L 183, 29.6.1989, s. 1).

14 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/14/EY, annettu 11 päivänä maaliskuuta 2002, työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemistaan koskevista yleisistä puitteista Euroopan yhteisössä (EYVL L 80, 23.3.2002, s. 29).

tehdään ja, koska algoritmijohtamisjärjestelmät ovat teknisesti monimutkaisia, tarvittaessa alustatyöntekijöiden tai heidän edustajiensa yhteisesti valitseman asiantuntijan avustuksella.

(40) Merkittävän osuuden alustatyötä tekevistä henkilöistä muodostavat henkilöt, joilla ei ole työsuhdetta. Työtä välittävien digitaalisten alustojen käyttämät automatisoidut seuranta- ja päätöksentekojärjestelmät vaikuttavat heidän työoloihinsa ja ansiomahdollisuuksiinsa samalla tavoin kuin alustatyöntekijöilläkin. Sen vuoksi alustatyötä unionissa tekeviin henkilöihin, joilla ei ole työsopimusta tai työsuhdetta, olisi myös sovellettava tämän direktiivin 6, 7 ja 8 artiklassa säädettyjä oikeuksia, jotka koskevat luonnollisten henkilöiden suojelua henkilötietojen käsittelyssä algoritmijohtamisen yhteydessä eli automatisoitujen seuranta- ja päätöksentekojärjestelmien läpinäkyvyyttä, henkilötietojen käsittelyn tai keräämisen rajoittamista sekä sitä, että merkittävien päätösten seurannan ja arvioinnin on oltava ihmisen suorittamaa. Heihin ei pitäisi soveltaa työterveyteen ja -turvallisuuteen liittyviä oikeuksia tai alustatyöntekijöiden tai heidän edustajiensa oikeutta saada tietoa ja tulla kuulluksi, sillä nämä oikeudet koskevat unionin oikeuden nojalla nimenomaan työntekijöitä. Asetuksessa (EU) 2019/1150 säädetään oikeudenmukaisuutta ja avoimuutta koskevista suojakeinoista alustatyötä tekeville itsenäisille ammatinharjoittajille edellyttäen, että heitä pidetään kyseisessä asetuksessa tarkoitettuina yrityskäyttäjinä. Jos nämä suojakeinot ovat ristiriidassa tässä direktiivissä säädettyjen erityisoikeuksien ja -velvoitteiden kanssa, asetuksen (EU) 2019/1150 erityissäännösten olisi oltava ensisijaisia yrityskäyttäjien osalta.

(41) Sen varmistamiseksi, että työtä välittävät digitaaliset alustat noudattavat työlainsäädäntöä ja aiheesta annettuja määräyksiä, sosiaaliturvamaksuja koskevia velvoitteitaan sekä sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevia ja muita aiheeseen liittyviä sääntöjä, etenkin jos ne ovat sijoittautuneet toiseen maahan kuin siihen jäsenvaltioon, jossa alustatyöntekijä tekee työtä, työtä välittävien digitaalisten alustojen olisi ilmoitettava alustatyöntekijöiden tekemä työ toimivaltaisille työvoima- ja sosiaaliturvaviranomaisille siinä jäsenvaltiossa, jossa työ tehdään, kyseeseen tulevien jäsenvaltioiden lainsäädännössä vahvistettujen sääntöjen ja menettelyiden mukaisesti.

(42) Tieto työtä välittävien digitaalisten alustojen kautta alustatyötä säännöllisesti tekevien henkilöiden lukumäärästä, sopimus- tai ammattiasemasta ja näihin sopimussuhteisiin sovellettavista yleisistä ehdoista on olennaisen tärkeää sen tukemiseksi, että työsuojelu- ja sosiaaliturvaviranomaiset sekä muut asiaa käsittelevät viranomaiset pystyvät määrittämään oikein alustatyötä tekevien henkilöiden ammattiaseman ja varmistamaan oikeudellisten velvoitteiden noudattamisen, ja että alustatyötä tekevien henkilöiden edustajat kykenevät hoitamaan edustuksellisia tehtäviään, minkä vuoksi näiden tietojen olisi oltava mainittujen tahojen saatavilla. Näillä viranomaisilla ja edustajilla olisi oltava myös oikeus pyytää työtä välittäviltä digitaalisilta alustoilta lisäselvityksiä ja tarkempia yksityiskohtia, kuten perustietoja työoloista työajan ja korvauksen osalta.

(43) Unionin sosiaalialan säännöstön täytäntöönpanon valvontaa varten on laadittu laaja säännösten järjestelmä, ja sen osia olisi sovellettava tässä direktiivissä sen varmistamiseksi, että työntekijöillä on oikeus tehokkaaseen ja puolueettomaan riitojenratkaisuun ja muutoksenhakuun, myös asianmukaiseen korvaukseen. Erityisesti tehokasta oikeussuojaa koskeva perusluonteinen oikeus huomioon ottaen alustatyötä tekevien henkilöiden olisi saatava tällainen suoja myös työ- tai muun sopimussuhteen

suhteen päättymisen jälkeen, kun päättymisellä väitetään loukattavan tämän direktiivin mukaisia oikeuksia.

(44) Alustatyötä tekevien henkilöiden edustajien olisi voitava edustaa yhtä tai useampaa alustatyötä tekevää henkilöä missä tahansa oikeudellisessa tai hallinnollisessa menettelyssä tästä direktiivistä johtuvien oikeuksien tai velvoitteiden täytäntöönpanemiseksi. Kanteita nostamalla useiden alustatyötä tekevien henkilöiden puolesta tai heidän tukemisellaan voidaan tehdä mahdolliseksi menettely, johon ei olisi muuten ryhdytty menettelyllisten tai taloudellisten esteiden tai vastatoimien pelon vuoksi.

(45) Alustatyölle on ominaista, ettei ole olemassa yhteistä työpaikkaa, jossa työntekijät voivat tutustua toisiinsa sekä keskustella keskenään ja edustajiensa kanssa, myös puolustaakseen etujaan työnantajaan nähden. Sen vuoksi on tarpeen perustaa digitaalisia viestintäkanavia, jotka myötäilevät työn organisointia työtä välittävissä digitaalisissa alustoissa ja joiden välityksellä alustatyötä tekevät henkilöt voivat keskustella keskenään ja joiden kautta heidän edustajansa voivat ottaa heihin yhteyttä. Työtä välittävien digitaalisten alustojen olisi perustettava tällaiset viestintäkanavat oman digitaalisen infrastruktuurinsa sisään tai käyttäen muita yhtä tehokkaita keinoja, mutta noudatettava tässä henkilötietojen suojaa, eikä niiden pitäisi päästä näkemään tai seuraamaan näitä keskusteluja.

(46) Hallinnollisissa tai oikeudellisissa menettelyissä, jotka koskevat alustatyötä tekevien henkilöiden ammattiaseman määrittämistä oikein, tieto työn organisointiin liittyvistä tekijöistä, jonka perusteella ammattiasema määritetään, ja etenkin tieto siitä, käyttääkö työtä välittävä digitaalinen alusta määräysvaltaa työn tekemisen tiettyihin osatekijöihin, saattaa olla työtä välittävän digitaalisen alustan hallussa, eivätkä alustatyötä tekevien henkilöiden tai toimivaltaisten viranomaisten helposti saatavilla. Kansallisten tuomioistuinten tai toimivaltaisten viranomaisten olisi sen vuoksi voitava määrätä työtä välittävä digitaalinen alusta luovuttamaan kaikki sen hallussa olevat merkitykselliset todisteet, mukaan lukien luottamukselliset tiedot, kunhan tällaisten tietojen suojaamiseksi toteutetaan tehokkaita toimenpiteitä.

(47) Koska tämän direktiivin 6 artiklassa, 7 artiklan 1 ja 3 kohdassa ja 8 artiklassa säädetään alustatyötä koskevista erityisistä säännöistä, joiden tarkoituksena on varmistaa työntekijöiden henkilötietojen suojaaminen asetuksen (EU) 2016/679 88 artiklassa tarkoitetulla tavalla ja koska tämän direktiivin 10 artiklalla näitä suojakeinoja sovelletaan myös henkilöihin, joilla ei ole työsopimusta tai työsuhdetta, asetuksen (EU) 2016/679 51 artiklassa tarkoitetuilla kansallisilla valvontaviranomaisilla olisi oltava toimivalta valvoa näiden suojakeinojen soveltamista. Asetuksen (EU) 2016/679 VI, VII ja VIII lukuja olisi sovellettava näiden suojakeinojen täytäntöönpanoa koskevaan menettelykehykseen etenkin valvonnan, yhteistyö- ja yhdenmukaisuusmekanismien, oikeussuojakeinojen, vastuun ja seuraamusten osalta, mukaan lukien toimivalta määrätä hallinnollisia sakkoja enintään kyseisen asetuksen 83 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuun määrään asti.

(48) Alustatyössä käytettyihin automatisoituihin seuranta- ja päätöksentekojärjestelmiin liittyy henkilötietojen käsittelyä, ja ne vaikuttavat alustatyötä tekevien henkilöiden työoloihin ja oikeuksiin. Sen vuoksi niihin liittyy tietosuojalainsäädäntöön sekä työ- ja sosiaaliturvalainsäädäntöön liittyviä kysymyksiä. Tietosuojavalvontaviranomaisten sekä asiaa käsittelevien työ- ja sosiaaliturvaviranomaisten olisi sen vuoksi tehtävä yhteistyötä tämän direktiivin täytäntöönpanossa esimerkiksi vaihtamalla keskenään

asiaa koskevia tietoja, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tietosuojavalvonta-viranomaisten riippumattomuutta.

(49) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin tavoitetta eli parantaa työoloja alustatyössä, vaan tavoite voidaan yhteisten vähimmäisvaatimusten vahvistamistarpeen vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

(50) Tässä direktiivissä säädetään vähimmäisvaatimuksista, joten sillä ei puututa jäsenvaltioiden oikeuteen ottaa käyttöön ja pitää voimassa alustatyöntekijöiden kannalta suotuisampia säännöksiä. Voimassa olevaan sääntelykehykseen perustuvia oikeuksia olisi sovellettava edelleen, jollei tällä direktiivillä oteta käyttöön suotuisampia säännöksiä. Tämän direktiivin täytäntöönpanoa ei voida käyttää heikentämään nykyisiä oikeuksia, jotka vahvistetaan voimassa olevassa tätä alaa koskevassa unionin oikeudessa tai kansallisessa lainsäädännössä, eikä sitä voida pitää pätevänä perusteena heikentää suojan yleistä tasoa tämän direktiivin soveltamisalalla.

(51) Jäsenvaltioiden olisi tätä direktiiviä täytäntöönpantaessa vältettävä säätämästä sellaisia hallinnollisia, rahoituksellisia ja oikeudellisia rajoituksia, jotka vaikeuttaisivat mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten perustamista ja kehittämistä. Jäsenvaltioiden olisi arvioitava täytäntöönpanotoimiensa vaikutusta startup-yrityksiin sekä pieniin ja keskisuuriin yrityksiin sen varmistamiseksi, etteivät niihin kohdistuvat vaikutukset ole kohtuuttomia, ja kiinnitettävä erityistä huomiota mikroyrityksiin ja hallinnolliseen rasitteeseen. Jäsenvaltioiden olisi myös julkaistava tällaisten arviointien tulokset.

(52) Jäsenvaltiot voivat antaa tämän direktiivin täytäntöönpanon työmarkkinaosapuolten tehtäväksi näiden yhteisestä pyynnöstä ja sillä edellytyksellä, että jäsenvaltiot toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ne voivat jatkuvasti turvata tällä direktiivillä tavoiteltujen tulosten saavuttamisen. Niiden olisi myös toteutettava kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti asianmukaisia toimenpiteitä, joilla varmistetaan työmarkkinaosapuolten tehokas osallistuminen sekä edistetään ja tehostetaan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua tämän direktiivin säännösten täytäntöönpanemiseksi.

(53) Jäsenvaltiot ovat selittävistä asiakirjoista 28 päivänä syyskuuta 2011 annetun jäsenvaltioiden ja komission yhteisen poliittisen lausuman[15] mukaisesti sitoutuneet perustelluissa tapauksissa liittämään ilmoitukseen toimenpiteistä, jotka koskevat direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä, yhden tai useamman asiakirjan, joista käy ilmi direktiivin osien ja kansallisen lainsäädännön osaksi saattamiseen tarkoitettujen välineiden vastaavien osien suhde. Tämän direktiivin osalta lainsäätäjä pitää tällaisten asiakirjojen toimittamista perusteltuna.

(54) Euroopan tietosuojavaltuutettua on kuultu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1725[16] 42 artiklan 1 kohdan mukaisesti, ja hän antoi lausuntonsa XX XXXX[17],

---

15 EUVL C 369, 17.12.2011, s. 14.

16 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1725, annettu 23 päivänä lokakuuta 2018, luonnollisten henkilöiden suojelusta unionin toimielinten, elinten ja laitosten suorittamassa

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

I LUKU

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 artikla

Kohde ja soveltamisala

1. Tämän direktiivin tarkoituksena on parantaa alustatyötä tekevien henkilöiden työoloja varmistamalla heidän ammattiasemansa määrittäminen oikein, edistämällä läpinäkyvyyttä, oikeudenmukaisuutta ja vastuuvelvollisuutta alustatyön algoritmijohtamisessa ja parantamalla alustatyön läpinäkyvyyttä myös rajat ylittävissä tilanteissa, mutta tukea samalla työtä välittävien digitaalisten alustojen kestävän kasvun edellytyksiä unionissa.

2. Tässä direktiivissä säädetään vähimmäisoikeuksista, jotka koskevat unionissa kaikkia alustatyötä tekeviä henkilöitä, joilla on tai joilla tosiseikkojen arvioinnin perusteella voidaan katsoa olevan jäsenvaltioissa voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännöissä määritelty työsopimus tai työsuhde, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen.

   Tässä direktiivissä säädettyjä oikeuksia, jotka koskevat luonnollisten henkilöiden suojelua henkilötietojen käsittelyssä algoritmijohtamisen yhteydessä, sovelletaan 10 artiklan mukaisesti myös kaikkiin unionissa alustatyötä tekeviin henkilöihin, joilla ei ole työsopimusta tai työsuhdetta.

3. Tätä direktiiviä sovelletaan työtä välittäviin digitaalisiin alustoihin, joilla organisoidaan unionissa tehtävää alustatyötä, riippumatta niiden sijoittautumispaikasta ja muutoin sovellettavasta lainsäädännöstä.

2 artikla

Määritelmät

1. Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

   1) 'työtä välittävällä digitaalisella alustalla' mitä tahansa luonnollista tai oikeushenkilöä, joka tarjoaa kaupallista palvelua, joka täyttää kaikki seuraavat vaatimukset:

      (a) palvelu tarjotaan ainakin osittain etäpalveluna sähköisillä välineillä, kuten verkkosivustolla tai mobiilisovelluksella;

      (b) palvelu tarjotaan palvelun vastaanottajan pyynnöstä;

      (c) palveluun kuuluu välttämättömänä ja olennaisena osana yksityishenkilöiden tekemän työn organisointi riippumatta siitä, tehdäänkö työ verkossa vai jossain tietyssä paikassa;

---

henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta sekä asetuksen (EY) N:o 45/2001 ja päätöksen N:o 1247/2002/EY kumoamisesta (EUVL L 295, 21.11.2018, s. 39).

17 ...

2) 'alustatyöllä' työtä välittävän digitaalisen alustan välityksellä organisoitua työtä, jota yksityishenkilö tekee unionissa työtä välittävän digitaalisen alustan ja yksityishenkilön välisen sopimussuhteen perusteella riippumatta siitä, onko yksityishenkilön ja palvelun vastaanottajan välillä sopimussuhdetta;

3) 'alustatyötä tekevällä henkilöllä' alustatyötä tekevää yksityishenkilöä riippumatta siitä, miten osapuolet nimittävät kyseisen yksityishenkilön ja työtä välittävän digitaalisen alustan välistä suhdetta;

4) 'alustatyöntekijällä' alustatyötä tekevää henkilöä, jolla on jäsenvaltioissa voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännöissä määritelty työsopimus tai työsuhde, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen;

5) 'edustajilla' kansallisen lainsäädännön tai käytäntöjen mukaisia työntekijäjärjestöjä tai työntekijöiden edustajia tai molempia;

6) 'mikroyrityksillä tai pienillä ja keskisuurilla yrityksillä' komission suosituksen 2003/361/EY[18] liitteessä määriteltyjä mikroyrityksiä ja pieniä ja keskisuuria yrityksiä.

2. Edellä 1 kohdan 1 alakohdassa vahvistettuun työtä välittävien digitaalisten alustojen määritelmään eivät kuulu sellaisen palvelun tarjoajat, joissa ensisijaisena tarkoituksena on omaisuuden hyödyntäminen tai jakaminen. Määritelmä on rajattava sellaisen palvelun tarjoajiin, joissa yksityishenkilön tekemän työn organisointi ei ole pelkästään vähäinen ja puhtaasti täydentävä osa.

II LUKU

AMMATTIASEMA

3 artikla

Ammattiaseman määrittäminen oikein

1. Jäsenvaltioilla on oltava käytössään asianmukaiset menettelyt, joilla ne todentavat ja varmistavat alustatyötä tekevien henkilöiden ammattiaseman määrittämisen oikein ja vahvistavat jäsenvaltioissa voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännöissä, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen, määritellyn työsuhteen olemassaolon sekä varmistavat, että näillä henkilöillä on työntekijöihin sovellettavan unionin lainsäädännön perusteella heille kuuluvat oikeudet.

2. Työsuhteen olemassaolon määrittämisen on perustuttava ensisijaisesti työn varsinaiseen tekemiseen liittyviin tosiseikkoihin ja ottaen huomioon algoritmien käyttö alustatyön organisoinnissa, riippumatta siitä, miten suhde on luokiteltu osapuolten kesken mahdollisesti sovituissa sopimusjärjestelyissä. Jos työsuhteen olemassaolo todetaan tosiseikkojen perusteella, työnantajan velvoitteista vastaava osapuoli on yksilöitävä selkeästi kansallisten oikeusjärjestelmien mukaisesti.

---

[18] Komission suositus, annettu 6 päivänä toukokuuta 2003, mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä (K(2003) 1422) (EUVL L 124, 20.5.2003, s. 36).

4 artikla

Oikeudellinen olettama

1. Työtä välittävän digitaalisen alustan, jolla on 2 kohdassa tarkoitettua määräysvaltaa työn tekemiseen, ja alustatyötä kyseisen alustan välityksellä tekevän henkilön välinen sopimussuhde on oikeudellisesti oletettava työsuhteeksi. Tätä varten jäsenvaltioiden on perustettava toimenpidekehys omien kansallisten oikeus- ja tuomioistuinjärjestelmiensä mukaisesti.

   Oikeudellista olettamaa sovelletaan kaikissa kyseeseen tulevissa hallinnollisissa ja oikeudellisissa menettelyissä. Toimivaltaisten viranomaisten, jotka todentavat asiaa koskevan lainsäädännön noudattamisen tai valvovat sen täytäntöönpanoa, on voitava luottaa tähän olettamaan.

2. On katsottava, että 1 kohdassa tarkoitettu määräysvalta työn tekemiseen tarkoittaa, että vähintään kaksi seuraavista ehdoista täyttyy:

   (a) korvauksen tason tosiasiallinen määrittäminen tai sen ylärajan asettaminen;

   (b) ulkoista olemusta, käyttäytymistä palvelun vastaanottajaa kohtaan tai työn suorittamista koskevien sitovien erityissääntöjen noudattamisen edellyttäminen alustatyötä tekevältä henkilöltä;

   (c) työn tekemisen valvonta tai työn tulosten laadun todentaminen, myös sähköisillä välineillä;

   (d) työn organisointivapauden tosiasiallinen rajoittaminen, myös seuraamusten avulla, mikä koskee etenkin vapautta valita työaikansa tai poissaolojaksonsa, hyväksyä tai hylätä työtehtäviä tai käyttää alihankkijoita tai sijaisia;

   (e) asiakaskunnan hankkimisen tai ulkopuolisille tahoille työn tekemisen tosiasiallinen rajoittaminen.

3. Jäsenvaltioiden on tukitoimenpiteillä varmistettava 1 kohdassa tarkoitetun oikeudellisen olettaman tosiasiallinen täytäntöönpano, mutta otettava kuitenkin huomioon startup-yrityksiin kohdistuva vaikutus, vältettävä laajentamasta olettamaa aidosti itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja tuettava työtä välittävien digitaalisten alustojen kestävää kasvua. Jäsenvaltioiden on erityisesti

   (a) varmistettava, että oikeudellisen olettaman soveltamista koskevat tiedot asetetaan julkisesti saataville selkeällä, kattavalla ja helposti saatavilla olevalla tavalla;

   (b) laadittava ohjeita työtä välittäville digitaalisille alustoille, alustatyötä tekeville henkilöille ja työmarkkinaosapuolille, jotta nämä ymmärtävät oikeudellisen olettaman ja voivat panna sen täytäntöön, myös 5 artiklan mukaisia olettaman kumoamismenettelyitä koskevia ohjeita;

   (c) laadittava ohjeita valvontaviranomaisille, jotta ne voivat ennakoivasti kohdentaa toimintansa sääntöjä rikkoviin työtä välittäviin digitaalisiin alustoihin;

   (d) tehostettava työsuojeluviranomaisten tai työlainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien elinten suorittamaa valvontaa ja paikalla tehtäviä tarkastuksia, mutta varmistettava kuitenkin, että tällainen valvonta ja tarkastukset ovat oikeasuhteisia ja syrjimättömiä.

4. Kun on kyse sopimussuhteista, jotka ovat alkaneet ennen 21 artiklan 1 kohdassa säädettyä päivää ja jotka ovat kyseisenä päivänä edelleen voimassa, 1 kohdassa tarkoitettua oikeudellista olettamaa sovelletaan ainoastaan kyseisestä päivästä alkavaan ajanjaksoon.

5 artikla

Mahdollisuus kumota oikeudellinen olettama

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikilla osapuolilla on mahdollisuus saada 4 artiklassa tarkoitettu oikeudellinen olettama kumottua oikeudellisissa tai hallinnollisissa menettelyissä tai molemmissa.

Jos työtä välittävä digitaalinen alusta väittää, että kyseinen sopimussuhde ei ole kyseisessä jäsenvaltiossa voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännöissä, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen, määritelty työsuhde, todistustaakka asiassa on työtä välittävällä digitaalisella alustalla. Tällaisella menettelyllä ei ole lykkäävää vaikutusta oikeudellisen olettaman soveltamiseen.

Jos alustatyötä tekevä henkilö väittää, että kyseinen sopimussuhde ei ole kyseisessä jäsenvaltiossa voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännöissä, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen, määritelty työsuhde, työtä välittävältä digitaaliselta alustalta on edellytettävä, että tämä avustaa menettelyn asianmukaisessa ratkaisemisessa erityisesti toimittamalla kaikki hallussaan olevat merkitykselliset tiedot.

III LUKU

ALGORITMIJOHTAMINEN

6 artikla

Automatisoitujen seuranta- ja päätöksentekojärjestelmien läpinäkyvyys ja käyttö

1. Työtä välittävien digitaalisten alustojen ja alustatyöntekijöiden direktiivin (EU) 2019/1152 mukaisia oikeuksia ja velvollisuuksia rajoittamatta jäsenvaltioiden on edellytettävä, että työtä välittävät digitaaliset alustat antavat alustatyöntekijöille tietoa seuraavista:

   (a) automatisoidut seurantajärjestelmät, joita käytetään alustatyöntekijöiden työsuoritusten seurantaan, valvontaan tai arviointiin sähköisillä välineillä;

   (b) automatisoidut päätöksentekojärjestelmät, joita käytetään sellaisten päätösten tekemiseen tai joiden tukemana tehdään sellaisia päätöksiä, jotka vaikuttavat merkittävästi kyseisten alustatyöntekijöiden työoloihin, etenkin työtehtävien saatavuuteen, ansioihin, työterveyteen ja -turvallisuuteen, työaikoihin, ylenemiseen ja sopimusasemaan, mukaan lukien käyttäjätilin rajoittaminen tai tilapäinen tai pysyvä sulkeminen.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu tieto koskee

   (a) automatisoitujen seurantajärjestelmien osalta:

i) sitä, että tällaisia järjestelmiä on käytössä tai että niitä ollaan ottamassa käyttöön;

ii) tällaisilla järjestelmillä seurattujen, valvottujen tai arvioitujen toimien luokkia, mukaan lukien palvelun vastaanottajan tekemät arvioinnit;

(b) automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien osalta:

i) sitä, että tällaisia järjestelmiä on käytössä tai että niitä ollaan ottamassa käyttöön;

ii) tällaisilla järjestelmillä tai niiden tukemana tehtyjen päätösten luokkia;

iii) tärkeimpiä parametreja, jotka näissä järjestelmissä otetaan huomioon, ja näiden tärkeimpien parametrien suhteellista merkitystä automatisoidussa päätöksenteossa, mukaan lukien tapa, jolla alustatyöntekijän henkilötiedot tai käytös vaikuttavat päätöksiin;

iv) perusteita päätöksille rajoittaa tai sulkea tilapäisesti tai pysyvästi alustatyöntekijän käyttäjätili tai kieltäytyä maksamasta korvausta alustatyöntekijän tekemästä työstä, sekä päätöksille, jotka koskevat alustatyöntekijän sopimusasemaa, tai muille päätöksille, joilla on vastaavia vaikutuksia.

3. Työtä välittävien digitaalisten alustojen on annettava 2 kohdassa tarkoitetut tiedot asiakirjana, joka voi olla sähköisessä muodossa. Niiden on toimitettava nämä tiedot viimeistään ensimmäisenä työpäivänä ja tietojen muuttuessa merkittävästi sekä aina alustatyöntekijöiden pyynnöstä. Tiedot on esitettävä tiiviissä, avoimessa, ymmärrettävässä ja helposti saatavilla olevassa muodossa käyttämällä selkeää ja yksinkertaista kieltä.

4. Työtä välittävien digitaalisten alustojen on asetettava 2 kohdassa tarkoitetut tiedot alustatyöntekijöiden edustajien ja kansallisten työvoimaviranomaisten saataville näiden pyynnöstä.

5. Työtä välittävät digitaaliset alustat eivät saa käsitellä mitään alustatyöntekijöitä koskevia henkilötietoja, jotka eivät ole kiinteästi yhteydessä alustatyöntekijän ja työtä välittävän digitaalisen alustan välisen sopimuksen täyttämiseen ja ehdottoman välttämättömiä sen kannalta. Erityisesti ne eivät saa

(a) käsitellä mitään henkilötietoja, jotka koskevat alustatyöntekijän emotionaalista tai psykologista tilaa;

(b) käsitellä mitään henkilötietoja, jotka liittyvät alustatyöntekijän terveyteen, paitsi asetuksen (EU) 2016/679 9 artiklan 2 kohdan b–j alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa;

(c) käsitellä mitään henkilötietoja, jotka liittyvät yksityisiin keskusteluihin, mukaan lukien keskustelut alustatyöntekijöiden edustajien kanssa;

(d) kerätä mitään henkilötietoja silloin kun alustatyöntekijä ei tarjoa alustatyötä tai tee sitä.

7 artikla

Ihmisen suorittama automatisoitujen järjestelmien seuranta

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että työtä välittävät digitaaliset alustat seuraavat ja arvioivat säännöllisesti 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuilla automatisoiduilla

seuranta- ja päätöksentekojärjestelmillä tai niiden tukemana tehtyjen yksittäisten päätösten vaikutusta työoloihin.

2. Neuvoston direktiivin 89/391/ETY ja siihen liittyvien työturvallisuutta ja -terveyttä koskevien direktiivien soveltamista rajoittamatta työtä välittävien digitaalisten alustojen on

(a) arvioitava riskejä, joita automatisoidut seuranta- ja päätöksentekojärjestelmät aiheuttavat alustatyöntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle, erityisesti mahdollisten työtapaturmien sekä psykososiaalisten ja ergonomisten riskien osalta;

(b) arvioitava, ovatko näiden järjestelmien suojatoimet riittäviä havaittuihin riskeihin nähden, kun otetaan huomioon työympäristön erityispiirteet;

(c) otettava käyttöön asianmukaisia ennalta ehkäiseviä ja suojatoimenpiteitä.

Työtä välittävillä digitaalisilla alustoilla ei saa käyttää automatisoituja seuranta- ja päätöksentekojärjestelmiä tavalla, joka aiheuttaa kohtuutonta painetta alustatyöntekijöille tai muulla tavoin vaarantaa alustatyöntekijöiden fyysisen terveyden ja mielenterveyden.

3. Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että työtä välittävät digitaaliset alustat huolehtivat, että niillä on riittävät henkilöstöresurssit automatisoiduilla seuranta- ja päätöksentekojärjestelmillä tai niiden tukemana tehtyjen yksittäisten päätösten vaikutusten seurantaan tämän artiklan mukaisesti. Henkilöillä, joiden tehtäväksi työtä välittävä digitaalinen alusta on antanut seurannan, on oltava tarvittava pätevyys, koulutus ja valtuudet kyseisen tehtävän hoitamiseen. Heitä on suojeltava irtisanomiselta, kurinpitomenettelyltä tai muulta epäsuotuisalta kohtelulta, jonka perusteena on automaattisesti tehtyjen päätösten tai päätösehdotusten hylkääminen.

8 artikla

Ihmisen suorittama merkittävien päätösten arviointi

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että alustatyöntekijöillä on oikeus saada työtä välittävältä digitaaliselta alustalta selvitys kaikista automatisoiduilla päätöksentekojärjestelmillä tai niiden tukemana tehdyistä 6 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetuista päätöksistä, jotka vaikuttavat merkittävästi alustatyöntekijän työoloihin. Jäsenvaltioiden on erityisesti varmistettava, että työtä välittävät digitaaliset alustat tarjoavat alustatyöntekijöille mahdollisuuden ottaa yhteyttä työtä välittävän digitaalisen alustan nimeämään yhteyshenkilöön, jonka kanssa he voivat keskustella ja saada selkoa päätökseen johtaneista tosiseikoista, olosuhteista ja syistä. Työtä välittävien digitaalisten alustojen on varmistettava, että tällaisilla yhteyshenkilöillä on tarvittava pätevyys, koulutus ja valtuudet kyseisen tehtävän hoitamiseen.

Työtä välittävien digitaalisten alustojen on annettava alustatyöntekijälle kirjallinen ilmoitus, jossa esitetään perusteet automatisoidulla seuranta- ja päätöksentekojärjestelmällä tai sen tukemana tehdyille päätöksille rajoittaa tai sulkea tilapäisesti tai pysyvästi alustatyöntekijän käyttäjätili tai kieltäytyä maksamasta korvausta alustatyöntekijän tekemästä työstä, sekä päätöksille, jotka koskevat alustatyöntekijän sopimusasemaa, tai muille päätöksille, joilla on vastaavia vaikutuksia.

2. Jos alustatyöntekijät eivät ole tyytyväisiä saamaansa selvitykseen tai kirjalliseen ilmoitukseen, jossa esitetään perusteet päätöksille, tai katsovat, että 1 kohdassa tarkoitetulla päätöksellä loukataan heidän oikeuksiaan, heillä on oikeus pyytää työtä välittävää digitaalista alustaa tarkistamaan kyseistä päätöstä. Työtä välittävän digitaalisen alustan on vastattava tällaiseen pyyntöön esittämällä alustatyöntekijälle asiaa koskevat perustelut ilman aiheetonta viivytystä ja joka tapauksessa viikon kuluessa pyynnön vastaanottamisesta.

   Niiden työtä välittävien digitaalisten alustojen, jotka ovat mikroyrityksiä tai pieniä ja keskisuuria yrityksiä, osalta jäsenvaltiot voivat säätää, että ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun vastauksen määräaikaa pidennetään kahteen viikkoon.

3. Jos 1 kohdassa tarkoitetulla päätöksellä loukataan alustatyöntekijän oikeuksia, työtä välittävän digitaalisen alustan on oikaistava kyseinen päätös viipymättä tai, jos tällainen oikaisu ei ole mahdollinen, tarjottava riittävä korvaus.

4. Tällä artiklalla ei rajoiteta kansallisessa lainsäädännössä säädettyjen irtisanomismenettelyjen soveltamista.

9 artikla

Tiedottaminen ja kuuleminen

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että työtä välittävät digitaaliset alustat tämän artiklan mukaisesti tiedottavat alustatyöntekijöiden edustajille, tai jos tällaisia edustajia ei ole, niille alustatyöntekijöille, joita asia koskee, sekä kuulevat niitä päätöksistä, jotka todennäköisesti johtavat 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen automatisoitujen seuranta- ja päätöksentekojärjestelmien käyttöönottoon tai merkittäviin muutoksiin niiden käytössä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta direktiivin 2002/14/EY mukaisia oikeuksia ja velvollisuuksia.

2. Tässä artiklassa sovelletaan direktiivin 2002/14/EY 2 artiklan f ja g alakohdassa säädettyjä ”tiedottamisen” ja ”kuulemisen” määritelmiä. Direktiivin 2002/14/EY 4 artiklan 1, 3 ja 4 kohdassa sekä 6 ja 7 artiklassa vahvistettuja sääntöjä sovelletaan vastaavasti.

3. Alustatyöntekijöiden edustajia tai niitä alustatyöntekijöitä, joita asia koskee, voi avustaa niiden valitsema asiantuntija, jos tämä on tarpeen tiedottamisen ja kuulemisen kohteena olevan asian tarkastelemiseksi ja lausunnon laatimiseksi. Jos työtä välittävällä digitaalisella alustalla on yhdessä jäsenvaltiossa yli 500 alustatyöntekijää, työtä välittävän digitaalisen alustan on vastattava asiantuntijan kuluista, kunhan ne ovat oikeasuhteisia.

10 artikla

Alustatyötä tekevät henkilöt, joilla ei ole työsuhdetta

1. Edellä olevaa 6 artiklaa, 7 artiklan 1 ja 3 kohtaa sekä 8 artiklaa sovelletaan myös alustatyötä tekeviin henkilöihin, joilla ei ole työsopimusta tai työsuhdetta.

2. Tätä artiklaa sovelletaan, jollei asetuksesta (EU) 2019/1150 muuta johdu. Jos tämän direktiivin säännökset ovat ristiriidassa asetuksen (EU) 2019/1150 kanssa mainitussa asetuksessa tarkoitettujen yrityskäyttäjien osalta, mainitun asetuksen säännös on ensisijainen ja sitä sovelletaan tällaisiin yrityskäyttäjiin. Tämän direktiivin 8 artiklaa ei sovelleta asetuksessa (EU) 2019/1150 tarkoitettuihin yrityskäyttäjiin.

IV LUKU

ALUSTATYÖN LÄPINÄKYVYYS

11 artikla

Alustatyöstä ilmoittaminen viranomaisille

Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että työtä välittävien digitaalisten alustojen, jotka ovat työnantajia, on ilmoitettava alustatyöntekijöiden tekemästä työstä toimivaltaisille työvoima- ja sosiaaliturvaviranomaisille siinä jäsenvaltiossa, jossa työ tehdään, ja jaettava asiaa koskevat tiedot näiden viranomaisten kanssa kyseeseen tulevien jäsenvaltioiden lainsäädännössä vahvistettujen sääntöjen ja menettelyiden mukaisesti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 883/2004[19] ja (EY) N:o 987/2009[20] soveltamista.

12 artikla

Alustatyötä koskevien olennaisten tietojen saatavuus

1. Silloin kun työvoima-, sosiaaliturva- ja muut asiaankuuluvat viranomaiset virkatehtäviensä hoitamisen yhteydessä varmistavat, että alustatyötä tekevien henkilöiden ammattiasemaan sovellettavia oikeudellisia velvoitteita noudatetaan, ja silloin kun alustatyötä tekevien henkilöiden edustajat hoitavat edustuksellisia tehtäviään, jäsenvaltioiden on varmistettava, että työtä välittävät digitaaliset alustat asettavat niiden saataville seuraavat tiedot:

   (a) kyseisen työtä välittävän digitaalisen alustan kautta alustatyötä säännöllisesti tekevien henkilöiden lukumäärä ja heidän sopimus- tai ammattiasemansa;

   (b) kyseisiin sopimussuhteisiin sovellettavat yleiset ehdot edellyttäen, että työtä välittävä digitaalinen alusta määrittää nämä ehdot yksipuolisesti ja niitä sovelletaan useisiin sopimussuhteisiin.

2. Tiedot on annettava kustakin jäsenvaltiosta, jossa henkilöt tekevät alustatyötä kyseisen työtä välittävän digitaalisen alustan kautta. Tiedot on saatettava ajan tasalle vähintään kuuden kuukauden välein ja 1 kohdan b alakohdan osalta aina, kun ehtoja muutetaan.

3. Työvoima-, sosiaaliturva- ja muilla asiaankuuluvilla viranomaisilla sekä alustatyötä tekevien henkilöiden edustajilla on oikeus pyytää työtä välittäviltä digitaalisilta alustoilta lisäselvityksiä ja tarkempia yksityiskohtia annetuista tiedoista. Työtä välittävien digitaalisten alustojen on vastattava tällaiseen pyyntöön kohtuullisessa ajassa esittämällä asiaa koskevat perustelut.

4. Niiden työtä välittävien digitaalisten alustojen, jotka ovat mikroyrityksiä tai pieniä ja keskisuuria yrityksiä, osalta jäsenvaltiot voivat säätää, että 2 alakohdassa tarkoitettua tietojen ajan tasalle saattamisen tiheyttä harvennetaan yhteen vuoteen.

---

19 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 883/2004, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta (EUVL L 166, 30.4.2004, s. 1).

20 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 987/2009, annettu 16 päivänä syyskuuta 2009, sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä (EUVL L 284, 30.10.2009, s. 1).

V LUKU

OIKEUSSUOJAKEINOT JA TÄYTÄNTÖÖNPANO

13 artikla

Muutoksenhakuoikeus

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että alustatyötä tekevillä henkilöillä, myös niillä, joiden työsuhde tai muu sopimussuhde on päättynyt, on mahdollisuus tehokkaaseen ja puolueettomaan riitojenratkaisuun ja oikeus muutoksenhakuun, myös oikeus asianmukaiseen korvaukseen, jos heidän tästä direktiivistä johtuvia oikeuksiaan on rikottu, sanotun kuitenkaan rajoittamatta asetuksen (EU) 2016/679 79 ja 82 artiklan soveltamista.

14 artikla

Menettelyt alustatyötä tekevien henkilöiden puolesta tai tukemiseksi

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että alustatyötä tekevien henkilöiden edustajat tai muut oikeushenkilöt, joilla on kansallisessa lainsäädännössä tai käytännöissä vahvistettujen kriteerien mukaisesti oikeutettu etu puolustaa alustatyötä tekevien henkilöiden oikeuksia, voivat aloittaa minkä tahansa oikeudellisen tai hallinnollisen menettelyn tästä direktiivistä johtuvien oikeuksien tai velvoitteiden täytäntöönpanemiseksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta asetuksen (EU) 2016/679 80 artiklan soveltamista. Ne voivat toimia alustatyötä tekevän henkilön suostumuksella tämän puolesta tai tukemiseksi, jos tästä direktiivistä johtuvia oikeuksia tai velvoitteita on rikottu.

2. Alustatyötä tekevien henkilöiden edustajilla on myös oltava oikeus toimia useiden alustatyötä tekevien henkilöiden puolesta tai tukemiseksi näiden henkilöiden suostumuksella.

15 artikla

Viestintäkanavat alustatyötä tekeville henkilöille

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että työtä välittävät digitaaliset alustat luovat alustatyötä tekeville henkilöille mahdollisuuden ottaa yhteyttä toisiinsa ja keskustella toistensa kanssa sekä mahdollisuuden ottaa vastaan alustatyötä tekevien henkilöiden edustajien yhteydenottoja työtä välittävien digitaalisten alustojen digitaalisen infrastruktuurin kautta tai muilla yhtä tehokkailla tavoilla noudattaen samalla asetuksen (EU) 2016/679 mukaisia velvoitteita. Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että työtä välittävät digitaaliset alustat eivät pääse näkemään tai seuraamaan näitä yhteydenottoja ja keskusteluja.

16 artikla

Mahdollisuus tutustua todisteisiin

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että menettelyissä, jotka koskevat alustatyötä tekevien henkilöiden ammattiaseman määrittämistä oikein, kansalliset tuomioistuimet tai toimivaltaiset viranomaiset voivat määrätä työtä välittävän digitaalisen alustan esittämään kaikki hallussaan olevat merkitykselliset todisteet.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisilla tuomioistuimilla on toimivalta määrätä esitettäväksi luottamuksellisia tietoja sisältävät todisteet, jos ne katsovat sen kanteen kannalta merkitykselliseksi. Niiden on varmistettava, että kun kansalliset tuomioistuimet määräävät tällaisia tietoja esitettäväksi, niillä on käytössään tehokkaat toimenpiteet tietojen suojaamiseksi.

3. Tämä artikla ei estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai saattamasta voimaan alustatyötä tekeville henkilöille edullisempia sääntöjä.

17 artikla

Suojelu epäsuotuisalta kohtelulta tai epäsuotuisilta seurauksilta

Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön tarvittavia toimenpiteitä alustatyötä tekevien henkilöiden, mukaan lukien heidän edustajinaan toimivat henkilöt, suojelemiseksi työtä välittävän digitaalisen alustan harjoittamalta epäsuotuisalta kohtelulta tai epäsuotuisilta seurauksilta, jotka johtuvat heidän jättämästään työtä välittävää digitaalista alustaa koskevasta kantelusta tai jotka johtuvat heidän vireille panemastaan menettelystä, jonka tarkoituksena on varmistaa tässä direktiivissä säädettyjen oikeuksien noudattaminen.

18 artikla

Irtisanomissuoja

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet kieltääkseen alustatyötä tekevien henkilöiden irtisanomisen tai sitä vastaavan toimenpiteen sekä kaikki irtisanomista tai sitä vastaavaa toimenpidettä koskevat valmistelut, jos niiden perusteena on, että alustatyötä tekevät henkilöt ovat käyttäneet tässä direktiivissä säädettyjä oikeuksia.

2. Alustatyötä tekevät henkilöt, jotka katsovat joutuneensa irtisanotuiksi tai vaikutukseltaan vastaavien toimenpiteiden kohteeksi siitä syystä, että he ovat käyttäneet tässä direktiivissä säädettyjä oikeuksia, voivat pyytää työtä välittävää digitaalista alustaa esittämään asianmukaiset perustelut irtisanomiselle tai sitä vastaaville toimenpiteille. Työtä välittävän digitaalisen alustan on annettava perustelut kirjallisina.

3. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että kun 2 kohdassa tarkoitetut alustatyötä tekevät henkilöt esittävät tuomioistuimessa tai muussa toimivaltaisessa viranomaisessa tai elimessä tosiseikat, joiden perusteella voidaan olettaa tällaisen irtisanomisen tai sitä vastaavien toimenpiteiden tapahtuneen, työtä välittävän digitaalisen alustan on näytettävä toteen, että irtisanominen tapahtui muilla kuin 1 kohdassa tarkoitetuilla perusteilla.

4. Edellä oleva 3 kohta ei estä jäsenvaltioita ottamasta käyttöön alustatyötä tekevien henkilöiden kannalta edullisempia todistelua koskevia sääntöjä.

5. Jäsenvaltioiden ei edellytetä soveltavan 3 kohtaa menettelyihin, joissa asiaa koskevien tosiseikkojen tutkiminen on tuomioistuimen tai muun toimivaltaisen viranomaisen tai elimen vastuulla.

6. Edellä olevaa 3 kohtaa ei sovelleta rikosoikeudellisiin menettelyihin, ellei jäsenvaltio toisin säädä.

19 artikla

Valvonta ja seuraamukset

1. Valvontaviranomainen tai valvontaviranomaiset, jotka vastaavat asetuksen (EU) 2016/679 soveltamisen valvonnasta, vastaavat myös tämän direktiivin 6 artiklan, 7 artiklan 1 ja 3 kohdan sekä 8 ja 10 artiklan soveltamisen valvonnasta asetuksen (EU) 2016/679 VI, VII ja VIII luvun asiaa koskevien säännösten mukaisesti. Niillä on toimivalta määrätä hallinnollisia sakkoja enintään mainitun asetuksen 83 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuun määrään asti.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen viranomaisten sekä kansallisten työvoima- ja sosiaaliturvaviranomaisten on tarvittaessa tehtävä yhteistyötä tämän direktiivin täytäntöönpanossa toimivaltansa puitteissa erityisesti silloin, kun esiin nousee kysymyksiä automatisoitujen seuranta- ja päätöksentekojärjestelmien vaikutuksesta työoloihin tai alustatyötä tekevien henkilöiden oikeuksiin. Kyseisten viranomaisten on tätä varten vaihdettava keskenään asiaan liittyviä tietoja, mukaan lukien tarkastusten tai tutkimusten yhteydessä saadut tiedot, joko pyynnöstä tai omasta aloitteestaan.

3. Jäsenvaltioiden on säädettävä seuraamuksista, joita sovelletaan, jos tämän direktiivin muiden kuin 1 kohdassa tarkoitettujen säännösten nojalla annettuja kansallisia säännöksiä tai tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvia oikeuksia koskevia, jo voimassa olevia asiaankuuluvia säännöksiä rikotaan. Säädettyjen seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.

VI LUKU

LOPPUSÄÄNNÖKSET

20 artikla

Suojan tason säilyttäminen ja suotuisammat säännökset

1. Tämä direktiivi ei ole pätevä peruste heikentää jäsenvaltioiden työntekijöille jo myönnettyä suojan yleistä tasoa.

2. Tämä direktiivi ei vaikuta jäsenvaltioiden oikeuteen soveltaa tai antaa lakeja, asetuksia tai hallinnollisia määräyksiä, jotka ovat alustatyöntekijöille suotuisampia, eikä niiden oikeuteen kannustaa alustatyöntekijöille suotuisampien työehtosopimusten soveltamiseen tai sallia se tämän direktiivin tavoitteiden mukaisesti. Tätä kohtaa sovelletaan alustatyötä tekeviin henkilöihin, jotka eivät ole työsuhteessa, vain siltä osin kuin tällaiset kansalliset säännöt ovat yhteensopivia sisämarkkinoiden toimintaa koskevien sääntöjen kanssa.

3. Tämän direktiivin soveltaminen ei rajoita mitään muita alustatyötä tekeville henkilöille muissa unionin säädöksissä myönnettyjä oikeuksia.

21 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä ja täytäntöönpano

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään [2 vuoden kuluttua

direktiivin voimaantulosta]. Niiden on viipymättä ilmoitettava nämä säännökset komissiolle.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säännöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne julkaistaan virallisesti. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä säännellyistä kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

3. Jäsenvaltioiden on kansallisen lainsäädäntönsä ja käytäntönsä mukaisesti toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä, joilla varmistetaan työmarkkinaosapuolten tehokas osallistuminen sekä edistetään ja tehostetaan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua tämän direktiivin säännösten täytäntöönpanemiseksi.

4. Jäsenvaltiot voivat antaa tämän direktiivin täytäntöönpanon työmarkkinaosapuolten tehtäväksi näiden yhteisestä pyynnöstä ja sillä edellytyksellä, että jäsenvaltiot toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että ne pystyvät jatkuvasti saavuttamaan tämän direktiivin tavoitteet.

22 artikla

Komission suorittama uudelleentarkastelu

Komissio tarkastelee uudelleen tämän direktiivin täytäntöönpanoa jäsenvaltioita ja unionin tason työmarkkinaosapuolia kuultuaan sekä mikroyrityksiin tai pieniin ja keskisuuriin yrityksiin kohdistuvan vaikutuksen huomioon ottaen viimeistään [viiden vuoden kuluttua voimaantulosta] ja ehdottaa tarvittaessa muutoksia lainsäädäntöön.

23 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

24 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä

Euroopan parlamentin puolesta	*Neuvoston puolesta*
Puhemies	*Puheenjohtaja*